

מסכת יבמות פרק ד

(לה, ב) משנה: החולץ ליבמתו, ונמצאת מעוברת וילדה - בזמן שהולד של קיימא, הוא מותר בקרובותיה, והיא מותרת בקרוביו, ולא פסלה מן הכהונה. אין הולד של קיימא, הוא אסור בקרובותיה, והיא אסורה בקרוביו, ופסלה מן הכהונה

הכונס את יבמתו, ונמצאת מעוברת וילדה - בזמן שהולד של קיימא, יוציא, וחייבין בקרבן. ואם אין ולד של קיימא, יקיים. ספק בן תשעה לראשון, ספק בן שבעה לאחרון, יוציא, והולד כשר, וחייבין באשם תלוי

גמרא: איתמר: החולץ למעוברת והפילה - **רבי יוחנן** אמר: אינה צריכה חליצה מן האחין. **ריש לקיש** אמר: צריכה חליצה מן האחין - **ר' יוחנן** אמר: אינה צריכה חליצה מן האחין - חליצת מעוברת שמה חליצה, וביאת מעוברת שמה ביאה; **וריש לקיש** אמר: צריכה חליצה מן האחין - חליצת מעוברת לא שמה חליצה, וביאת מעוברת לא שמה ביאה

במאי קמפלגי? <איבעית, אימא קרא, ואיבעית, אימא סברא! - איבעית, אימא סברא - רבי יוחנן סבר: אם יבא אליהו ויאמר דהא דאיעברא מפולי מפלה, מי לאו בת חליצה ויבוס היא?! - השתא נמי, תגלי מילתא למפרע! וריש לקיש אמר: תגלי מילתא למפרע לא אמרינן; ואיבעית, אימא קרא - רבי יוחנן סבר: (דברים כה) "ובן אין לו" אמר רחמנא, והא לית ליה! וריש לקיש סבר: "ובן אין לו" - עיין עליו!

{איתביה ר' יוחנן לריש לקיש: אין הולד של קיימא, הוא אסור בקרובותיה, והיא אסורה בקרוביו, ופסלה מן הכהונה - בשלמא לדידי דאמינא חליצת מעוברת שמה חליצה - משום הכי פסלה! אלא לדידך, דאמרת חליצת מעוברת לא שמה חליצה, אמאי פסלה מן הכהונה? <אמר ליה: מדרבנן, ולחומרא בעלמא!

איכא דאמרי: {איתביה ריש לקיש לר' יוחנן: אין הולד של קיימא, הוא אסור בקרובותיה, והיא אסורה בקרוביו, ופסלה מן הכהונה - בשלמא לדידי, דאמינא חליצת מעוברת לא שמה חליצה, היינו דקתני "פסלה מן הכהונה" - לחומרא - ולא קתני "אינה צריכה חליצה מן האחין" - אלא לדידך, "אינה צריכה חליצה מן האחין" מיבעי ליה?! <אמר ליה: אין הכי נמי! ואידי דתנא רישא "לא פסלה", תנא סיפא "פסלה"!

{איתביה רבי יוחנן לריש לקיש: אין הולד של קיימא, יקיים - בשלמא לדידי, דאמינא חליצת מעוברת שמה חליצה, וביאת

מחברת יבמות - ד

מעוברת שמה ביאה - משום הכי קתני "יקיים" - אלא לדידך, דאמרת חליצת מעוברת לא שמה חליצה, וביאת מעוברת לא שמה ביאה, "יחזור ויבעול ויקיים" מיבעי ליה?! אמאי "יקיים"? - "יחזור ויבעול ויקיים", דלא סגי!

איכא דאמרי: {איתביה ריש לקיש לרבי יוחנן: אין הולד של קיימא, יקיים - בשלמא לדידי, דאמינא חליצת מעוברת לא שמה חליצה, וביאת מעוברת לא שמה ביאה - היינו דקתני "יקיים" - "יחזור ויבעול ויקיים", דלא סגי בלאו הכי - אלא לדידך, "רצה יוציא, רצה יקיים" מיבעי ליה?! אין הכי נמי! אידי דתנא רישא "יוציא", תנא נמי סיפא "יקיים"!

{מיתבי: הכונס את יבמתו, ונמצאת מעוברת, הרי זו, לא תנשא צרתה, שמא יהא ולד בן קיימא - אדרבה! כי הוי הולד בן קיימא, מיפטר צרתה! - אלא אימא: "שמא לא יהא הולד בן קיימא"! - ואי סלקא דעתך ביאת מעוברת שמה ביאה, אמאי לא תנשא צרתה? תיפטר בביאה של חבירתה?!

אמר **אביי**: בביאה, כולי עלמא לא פליגי דלא פטרה - כי פליגי בחליצה! רבי יוחנן סבר: חליצת מעוברת שמה חליצה - ביאת מעוברת לא שמה ביאה; ריש לקיש סבר: ביאת מעוברת לא שמה ביאה, וחליצת מעוברת לא שמה חליצה!

{אמר ליה **רבא**: מה נפשך?! אי ביאת מעוברת שמה ביאה, חליצת מעוברת שמה חליצה - ואי ביאת מעוברת לא שמה ביאה, חליצת מעוברת נמי לא שמה חליצה! דהא קיימא לן (**לו,א**) דכל העולה ליבוס, עולה לחליצה, וכל שאין עולה ליבוס, אינו עולה לחליצה | אלא אמר **רבא**: הכי קאמר: הכונס יבמתו ונמצאת מעוברת, הרי זו לא תנשא צרתה, שמא יהא ולד בן קיימא, וביאת מעוברת לא שמה ביאה, וחליצת מעוברת לא שמה חליצה, והולד אינו פוטר עד שיצא לאויר העולם!

תניא כוותיה דרבא: הכונס יבמתו ונמצאת מעוברת, הרי זו לא תנשא צרתה, שמא יהא ולד בן קיימא, ואין ביאה וחליצה פוטרת, אלא ולד פוטר, והולד אין פוטר עד שיצא לאויר העולם - טעמא דשמא יהא ולד בן קיימא הוא - הא לא הוי ולד בן קיימא, מיפטר צרתה!

{לימא תיהוי תיובתא דריש לקיש?! אמר לך ריש לקיש: הכי קתני: הכונס יבמתו ונמצאת מעוברת, הרי זו לא תנשא צרתה,

1 לא קאי לא אר' יוחנן ולא אר"ל, אלא אגמרא למעלה שמפרש מחלוקתם, שהיא גם על כונס

מחברת יבמות - ד

שמה לא יהא הולד בן קיימא, וחליצת מעוברת לא שמה חליצה, וביאת מעוברת לא שמה ביאה ~ ואם תומר: הלך אחר רוב נשים, ורוב נשים ולד מעליא ילדן - ולד אין פוטר עד שיצא לאויר העולם!

אמר ר' אלעזר: אפשר איתא להא דריש לקיש, ולא תנן לה במתניתין?! - נפק דק ואשכח! דתנן: האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים, ובאו ואמרו לה: מת בעלך - הרי זו לא תנשא ולא תתייבם, עד שתדע, שמה מעוברת היא צרתה ~ בשלמא יבומי לא, שמה יהא ולד בן קיימא, ויפגע באיסור אשת אח דאורייתא - אלא לא תחלוץ - אמאי?! ~ בשלמא תחלוץ בתוך תשעה ותנשא בתוך תשעה לא - היינו ספק! אלא תחלוץ בתוך תשעה ותנשא לאחר תשעה!

אולטעמיד, תחלוץ ותנשא לאחר תשעה! - אלא בר מינה דההיא דאביי בר אבא ורב חנינא בר אביי, דאמרי תרוייהו: שמה יהא ולד בן קיימא, ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה! אולצרכה?! כדלמא איכא איניש דהוי בחליצה ולא הוי בהכרזה, ואתי למימר קשרי חלוצה לכהן!

<<אמר ליה אביי: מידי "לא תחלוץ ולא תתייבם" קתני - "לא תנשא ולא תתייבם" קתני! בלא חליצה! אבל אי חליץ לה, הכי נמי דשריא!

תניא כוותיה דריש לקיש: החולץ למעוברת והפילה, צריכה חליצה מן האחין

אמר רבא: הלכתא כוותיה דריש לקיש בהני תלת - חדא, הא דאמרן

אידיך, דתנן: המחלק נכסיו על פיו, ריבה לאחד ומיעט לאחד והשוה להם את הבכור, דבריו קיימין; ואם אמר משום ירושה, לא אמר כלום. כתב, בין בתחלה בין בסוף בין באמצע, משום מתנה, דבריו קיימין. (לוב) ואמר ריש לקיש: לעולם לא קנה עד שיאמר: "פלוגי ופלוגי ירשו שדה פלונית ופלונית, שנתתים להם במתנה וירשום"

ואידיך, דתנן: הכותב כל נכסיו לבנו לאחר מותו, האב אינו יכול למכור מפני שנתן לבן, והבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות האב; מכר האב, מכורין עד שימות הוא; מכר הבן, אין ללוקח

מחברת יבמות - ד

כלום עד שימות האב ~ ואיתמר: מכר הבן בחיי האב, ומת הבן בחיי האב - ר' יוחנן אמר: לא קנה לוקח, וריש לקיש אמר: קנה לוקח - ר' יוחנן אמר: לא קנה לוקח - קנין פירות כקנין הגוף דמי, וריש לקיש אמר: קנה לוקח - קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי

הכונס את יבמתו, ונמצאת מעוברת וילדה - בזמן שהולד של קיימא, יוציא, וחייבין בקרבן - ואם אין ולד של קיימא, יקיים -- תנא: משום רבי אליעזר אמרו: יוציא בגט

אמר רבא: ר' מאיר ור' אליעזר אמרו דבר אחד - רבי אליעזר, הא דאמרן; ר' מאיר, דתניא: לא ישא אדם מעוברת חבירו, ומינקת חבירו - ואם נשא, יוציא ולא יחזיר עולמית, דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים: יוציא, ולכשיגיע זמנו לכנוס, יכנוס

{אמר ליה אביי: ממאי?! דלמא לא היא! עד כאן לא קאמר ר' אליעזר הכא, אלא משום דקפגע באיסור אשת אח דאורייתא - אבל התם, דרבנן, כרבנן סבירא ליה?! ~ אי נמי: עד כאן לא קאמר רבי מאיר התם אלא משום דרבנן, וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה - אבל הכא, מדאורייתא - מפרש פרשי מינה?!

אמר רבא: ולדברי חכמים, יוציאה בגט. אמר מר זוטרא: דיקא נמי, דקתני "יוציא", ולא קתני "פריש" - שמע מינה!

אמר ליה רב אשי לרב הושעיא בריה דרב אידי: התם תנן: רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל ששהא באדם שלשים יום, אינו נפל - הא לא שהא, ספיקא הוי ~ ואיתמר: מת בתוך שלשים יום, ועמדה ונתקדשה - רבינא משמיה דרבא אמר: אם אשת ישראל היא, חולצת, ואם אשת כהן היא, אינה חולצת. רב משרשיא משמיה דרבא אמר: אחת זו ואחת זו, חולצת. אמר ליה רבינא לרב משרשיא: (לזא) באורתא אמר רבא הכי, ובצפרא הדר ביה! אמר ליה: שריתו! יהא רעוא דתשתרו אף תרבא! - הַהכא, גבי מעוברת חבירו ומינקת חבירו הנשואה לכהן, מאי? מי עבוד רבנן תקנתא לכהן או לא?

אמר ליה: הכי השתא, בשלמא התם, כיון דאיכא רבנן דפליגי עליה דרבן שמעון בן גמליאל, דאמרי: אף על גב דלא שהא, ולד מעליא הוי, גבי אשת כהן, כיון דלא אפשר, עבדינן כרבנן. אבל הכא, כמאן נעביד?! אי כר' מאיר, הא אמר יוציא ולא יחזיר עולמית! ואי כרבנן, האמרי בגט!

איתמר: קדשה בתוך שלשה וברת, פליגי בה **רב אחא ורפרס** - חד
אמר: משמתין ליה, וחד אמר: עירוקיה מסתייה. הוה עובדא,
ואמר להו **רפרס**: עירוקיה מסתייה

ספק בן תשעה לראשון, ספק בן שבעה לאחרון, יוציא, והולד
כשר, וחייבין באשם תלוי -- {אמר ליה **רבא לרב נחמן**: לימא:
הלך אחר רוב נשים, ורוב נשים לתשעה ילדן?! אמר ליה: נשי
דידן, לשבעה ילדן! {אמר ליה: נשי דיכחו הוו רובא דעלמא?!
{אמר ליה: הכי קאמינא: רוב נשים ילדן לתשעה, ומיעוט לשבעה,
וכל היולדת לתשעה, עוברא ניכר לשליש ימיה, וזו, הואיל ולא
הוכר עוברא לשליש ימיה, איתרע ליה רובא!

{אי כל היולדת לתשעה עוברא ניכר לשליש ימיה, הא מדלא הוכר
לשליש ימיה עוברא, ודאי בר שבעה לבתראה הוא?! ~אלא אימא:
רוב היולדת לתשעה, עוברא ניכר לשליש ימיה. והאי, מדלא הוכר
לשליש ימיה, איתרע ליה רובא!

תנו רבנן: ראשון ראוי להיות כהן גדול, ושני ממזר מספק. **רבי
אליעזר בן יעקב** אומר: אין ממזר מספק!

גמאי קאמר? אמר **אביי**: הכי קאמר: ראשון ראוי להיות כהן
גדול, ושני ספק ממזר, ואסור בממזרת. **ר' אליעזר** אומר: אינו
ספק ממזר, אלא ודאי ממזר, ומותר בממזרת! <**רבא** אמר: הכי
קאמר: ראשון ראוי להיות כהן גדול, ושני ממזר ודאי מספק,
ומותר בממזרת. **ורבי אליעזר בן יעקב** אומר: אין ודאי ממזר
מספק, אלא ספק ממזר, ואסור בממזרת

וקמיפלגי בדרכי אלעזר, דתנן: **רבי אלעזר** אומר: ודאן בודאן
מותר; ודאן בספקן, וספקן בודאן, וספקן בספקן, אסור. ואלו הן
ספקן: שתוקי, ואסופי, וכותי ~ ואמר **רב יהודה**: אמר **רב**: הלכה
כר' אלעזר - כי אמריתה קמיה **דשמואל**, אמר לי: **ההלל** שנה:
עשרה יוחסין עלו מבבל: כהני, לויי, וישראל; חללי, גירי, חרורי,
ממזרי, נתיני, שתוקי, ואסופי. וכולן מותרין לבא זה בזה - ואת
אמרת הלכה כרבי אלעזר?!

אביי סבר לה כשמואל, דאמר הלכה כהלל, ומוקי לה רבי אליעזר
בן יעקב אליבא דהלכתא, כי היכי דלא תקשי הלכתא אהלכתא.
רבא סבר לה כרב, דאמר הלכה כר' אלעזר, ומוקי לה לדרבי

אליעזר בן יעקב אליבא דהלכתא, כי היכי דלא תקשי (לז,ב) הלכתא אהלכתא

אמר **אביי**: מנא אמינא לה דכל ספיקא לר' אליעזר בן יעקב כודאי משוי ליה? דתניא: **ר' אליעזר בן יעקב** אומר: הרי שבא על נשים הרבה, ואין יודע על איזהו מהן בא. וכן היא, שבאו עליה אנשים הרבה, ואינה יודעת מאיזה מהן קבלה - נמצא אב נושא את בתו, ואח נושא את אחותו, ונתמלא כל העולם כולו ממזרין! ועל זה נאמר: (ויקרא יט) "ומלאה הארץ זמה". **ורבא** אמר לך: הכי קאמר: "זו מה היא?". יתר על כן אמר **ר' אליעזר בן יעקב**: לא ישא אדם אשה במדינה זו, וילך וישא אשה במדינה אחרת, שמא יזווגו זה לזה, ונמצא אח נושא את אחותו

{איני! והא **רב**, כי איקלע לדרדשיר, מכריז ואמר: "מאן הוא ליומא?" **ורב נחמן**, כי איקלע לשכנציב, מכריז ואמר: "מאן הוא ליומא?"! אשאני רבנן, דפקיע שמיהו! # {והאמר **רבא**: תבעוה לינשא ונתפייסה, צריכה לישב שבעה נקיים?! ארבנן, שלוחיהו הו משדרי, ומודעי להו! # <אויבעית, אימא: לרבנן, יחודי בעלמא הוא דמייחדי להו. דאמר מר: אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו!

תנא: **רבי אליעזר בן יעקב** אומר: לא ישא אדם אשתו ודעתו לגרשה, משום שנאמר: (משלי ג) "אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך"

ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי מיתנא - ספק אמר: "אנא בר מיתנא הוא, ונכסי דידי הוא!" ויבם אמר: "את בראי דידי את, ולית לך ולא מידי בנכסי!" - הוי ממון המוטל בספק, וממון המוטל בספק חולקין

ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי מיתנא - ספק אמר: "ההוא גברא בר מיתנא הוא, ונכסי דידי הוא!" בני יבם אמרי: "את אחינו את, ומנתא הוא דאית לך בהדן!" - סבור רבנן קמיה **דרב משרשיא** למימר: מתניתין היא, דתנן: הוא אינו יורש אותם, והם יורשין אותו - והכא איפכא! התם, אמרי ליה: "אייתי ראייה ושקול!" - הכא, אמר להו: "אייתו ראייה ושקול!" אמר להו **רב משרשיא**: מי דמי?! התם, אינהו ודאי ואיהו ספק - הכא, אידי ואידי ספק! אלא אי דמיא למתניתין, להא דמיא: לספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי יבם גופיה! דהתם, אמרי ליה: "אייתי ראייה דאחונא את, ושקול!"

מחברת יבמות - ד

ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי יבם לבתר דפלג יבם בנכסי מיתנא - בני יבם אמרי: "אייתי ראייה דאחונא את, ושקול!" אמר להו ספק: "מה נפשייכו?! אי אחוכון אנא, הבו לי מנתא בהדייכו, ואי בר מיתנא אנא, הבו לי פלגא דפלג אבוכון בהדאי!" ר' אבא אמר רב: קס דינא. ר' ירמיה אמר: הדר דינא

^ לימא: בפלוגתא דאדמון ורבנן קמיפלגי, דתנן: מי שהלך למדינת הים, ואבדה לו דרך שדהו. אדמון אמר: ילך בקצרה, וחכמים אומרים: יקח לו דרך במאה מנה, או יפרח באויר ~ והוינן בה לרבנן: שפיר קאמר אדמון! ~ ואמר רב יהודה אמר רב: הכא במאי עסקינן? כגון שהקיפוח ארבעה בני אדם מארבע רוחות! {אי הכי, מאי טעמא דאדמון?!} כאמר רבא: בארבעה דאתו מכח ארבעה, וארבעה דאתו מכח חד, כולי עלמא לא פליגי דמצו מדחי ליה! - כי פליגי בחד דאתי מכח ארבעה - אדמון סבר: מצי אמר ליה: מכל מקום, דרכי גבך הוא! ורבנן סברי: דאמר ליה: אי שתקת, ואי לא, מהדרנא שטרא למרייהו, ולא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו! - לימא: ר' אבא דאמר כרבנן, ור' ירמיה דאמר כאדמון!

אמר לך ר' אבא: אנא דאמרי אפילו כאדמון! - עד כאן לא קאמר אדמון התם אלא משום דאמר ליה: "ממה נפשך?! (לח,א) דרכי חד גבך הוא!" - אבל הכא, מי איכא למימר הכי?! ורבי ירמיה אמר לך: אנא דאמרי אפילו לרבנן! עד כאן לא קאמרי רבנן התם, אלא משום דאמר ליה: "אי שתקת, שתקת. ואי לא, מהדרנא שטרא למרייהו, ולא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו", אבל הכא, מי איכא למימר הכי?!

ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא - ספק אמר: "האי גברא בר מיתנא הוא, ופלגא דידי הוא!" יבם אמר: "את בראי דידי את, ולית לך ולא מידי!" - הוי יבם ודאי, וספק ספק, ואין ספק מוציא מידי ודאי

ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי סבא - ספק אמר: "ההוא גברא בר מיתנא הוא, ופלגא דידי הוא!" ובני יבם אמרי: "אחונא את, ומנתא אית לך בהדן!" - פלגא דקמודי להו, שקלי; תילתא דקא מודו ליה, שקל; פש להו דנקא. הוי ממון המוטל בספק, וחולקין

סבא ויבם בנכסי ספק, או סבא וספק בנכסי יבם - הוי ממון המוטל בספק, וחולקין

משנה: שומרת יבם שנפלו לה נכסים, מודים **בית שמאי** ו**בית הלל** שמוכרת ונותנת וקיים. מתה, מה יעשה בכתובתה ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה? **בית שמאי** אומרים: יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב, ו**בית הלל** אומרים: נכסים בחזקתן - כתובה בחזקת יורשי הבעל; נכסים הנכנסים ויוצאין עמה בחזקת יורשי האב. כנסה, הרי היא כאשתו לכל דבר, ובלבד שתהא כתובה על נכסי בעלה הראשון

גמרא: גמאי שנא רישא דלא פליגי, ומאי שנא סיפא דפליגי?

אמר **עולא:** רישא דנפלה כשהיא ארוסה, וסיפא דנפלה כשהיא נשואה!

וקסבר עולא: זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה - **(לח, ב)** זיקת נשואה עושה ספק נשואה - זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה - דאי סלקא דעתך ודאי ארוסה, מודים **בית הלל** שמוכרת ונותנת וקיים! והתנן: נפלו לה נכסים משנתארוסה - **בית שמאי** אומרים: תמכור, ו**בית הלל** אומרים: לא תמכור. אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה, קיים! - אלא שמע מינה: זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה!

זיקת נשואה עושה ספק נשואה - דאי סלקא דעתך ודאי נשואה, בית שמאי אומרים: יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב! והתנן: נפלו לה נכסים משנישאת, אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה, שהבעל מוציא מיד הלקוחות - אלא שמע מינה: זיקת נשואה עושה ספק נשואה!

{אמר ליה **רבה:** אדמפלגי בגופה ולאחר מיתה, לפלגו בחייה ולפירות!

<<אלא אמר **רבה:** אידי ואידי דנפלה כשהיא נשואה, וזיקת נשואה עושה ספק נשואה - רישא, דאיהי קיימא, הוה לה איהי ודאי ואינהו ספק, ואין ספק מוציא מידי ודאי - סיפא, דמתה, הללו באין לירש, והללו באין לירש - ויחלוקו!

{איתיביה **אביי:** ולבית שמאי, אין ספק מוציא מידי ודאי! והתנן: נפל הבית עליו ועל אביו, עליו ועל מורישיו, והיו עליו כתובת אשה ובעל חוב - יורשי האב אומרים: הבן מת ראשון, ואחר כך מת האב. ובעל חוב אומר: האב מת ראשון, ואחר כך מת הבן. **בית שמאי** אומרים: יחלוקו, ו**בית הלל** אומרים: נכסים בחזקתן - והא הכא, יורשי האב ודאי, ובעל חוב ספק, וקאתי ספק ומוציא מידי

ודאי?! <קסברי בית שמאי: שטר העומד לגבות, כגבוי דמי ~ומנא תימרא? דתנן: מתו בעליהן עד שלא שתו - **בית שמאי** אומרים: נוטלות כתובתן ואינן שותות, **ובית הלל** אומרים: או שותות או לא נוטלות כתובתן #;או שותות?! (במדבר ה) "והביא האיש את אשתו" אמר רחמנא, וליכא! - אלא מתוך שלא שותות, לא נוטלות כתובתן! # ~והא הכא, דספק הוא - ספק זנאי ספק לא זנאי - וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי! ~אלא שמע מינה: שטר העומד לגבות כגבוי דמי!

{ואביי, לותביה מהא?! <דלמא כתובת אשה שאני, משום חינא! {ולותביה כתובה דמתניתין?! <לא פליגי! {ולא?! והא קתני: מתה, מה יעשה בכתובתה ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה? **בית שמאי** אומרים: יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב, **ובית הלל** אומרים: נכסים בחזקתן?! <הכי קאמר: "מתה, מה יעשה בכתובתה" - ושבקה; "נכסים הנכנסים והיוצאים עמה, **בית שמאי** אומרים: יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב, **ובית הלל** אומרים: נכסים בחזקתן" ~אמר **רב אשי**: מתניתין נמי דיקא, דקתני: יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב - ולא קתני "יורשי האב עם יורשי הבעל" - שמע מינה!

<<<אביי אמר: רישא, דנפלו לה כשהיא שומרת יבם; סיפא, דנפלו לה כשהיא תחתיו דבעל! - (**לט,א**) וקסבר אביי: ידו כידה

<<<אמר ליה **רבא**: אי דנפלי לה כשהיא תחתיו דבעל, דכולי עלמא לא פליגי דידו עדיפא מידה! ~אלא אידי ואידי דנפלו לה כשהיא שומרת יבם - רישא, דלא עבד בה מאמר - סיפא, דעבד בה מאמר! - וקסבר רבא: מאמר, לבית שמאי, עושה ודאי ארוסה וספק נשואה - ודאי ארוסה לדחות בצרה, וספק נשואה לחלוק בנכסים

איתמר משמיה דר' **אלעזר** כוותיה דרבא, ואיתמר משמיה דרבי **יוסי ברבי חנינא** כוותיה דאביי

{ומי אמר רבי אלעזר הכי?! והא אמר **רבי אלעזר**: מאמר לבית שמאי אינה קונה אלא לדחות בצרה בלבד?! <איפוך! <ואי בעית, אימא: לעולם לא תיפוך - אמר לך רבי אלעזר: כי אמרי אנא, דלא סגי לה בגט, אלא דבעי נמי חליצה - לחלוק בנכסים, דלא קני, מי אמרי?!

אמר **רב פפא**: דיוקא דמתניתין כוותיה דאביי, ואף על גב דקשיא מתה - דקתני: "נכסים הנכנסים ויוצאים עמה" - מאי "נכנסין" ומאי "יוצאין"? - לאו נכנסין לרשות הבעל, ויוצאים מרשות הבעל

מחברת יבמות - ד

לרשות האב! ואף על גב דקשיא: "מתה" - אדמפלגי בגופה ולאחר מיתה, לפלגו בחייה ולפירות! - ותו לא מידי!

כנסה, הרי היא כאשתו לכל דבר -- ;למאי הלכתא? <אמר ר' יוסי בר חנינא: לומר שמגרשה בגט ומחזירה! {מגרשה בגט - פשיטא?! <סלקא דעתך אמינא: הואיל וכתוב: (דברים כה) "ולקחה לו לאשה ויבמה" אמר רחמנא - ועדיין יבומי הראשון עליה - בחליצה, אין - בגט, לא! - קמשמע לן!

{מחזירה - פשיטא?! <סלקא דעתך אמינא: מצוה דרמיא רחמנא עליה, עבדה - השתא, תיקום עליה באיסור אשת אח! - קמשמע לן! {ואימא הכי נמי?! <אמר קרא: "ולקחה לו לאשה" - כיון שלקחה, הרי היא כאשתו לכל דבר!

ובלבד שתהא כתובה על נכסי בעלה הראשון -- ;מאי טעמא? <אשה הקנו לו מן השמים!

ואי לית לה מן הראשון, תקינו לה משני, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה

משנה: מצוה בגדול לייבם. לא רצה, מהלכין על כל האחין. לא רצו, חוזרין אצל גדול ואומרים לו: "עליך מצוה! או חלוץ, או ייבם!" תלה בקטן עד שיגדיל, או בגדול עד שיבא ממדינת הים, או חרש או שוטה, אין שומעין לו, אלא אומרים לו: "עליך מצוה! או חלוץ, או ייבם!"

גמרא: איתמר: ביאת קטן וחליצת גדול, פליגי בה ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי. חד אמר: ביאת קטן עדיפא, וחד אמר: חליצת גדול עדיפא - מאן דאמר ביאת קטן עדיפא - דהא מצוה בייבום; ומאן דאמר חליצת גדול עדיפא - במקום גדול, ביאת קטן לאו כלום היא!

{תנן: לא רצה, מחזירין על כל האחין ~מאי? לאו: לא רצה לייבם אלא לחלוץ - וקתני: מהלכין אצל האחין - שמע מינה: ביאת קטן עדיפא?! <לא! לא רצה לחלוץ ולא לייבם! דכוותה גבי האחין: לא רצו, לא לחלוץ ולא לייבם! {אמאי חוזרים אצל הגדול למיכפייה?! לכפייה לדידהו! <כיון דמצוה עליה דידיה רמיא, לדידיה כייפינן!

{תנן: תלה בקטן עד שיגדיל, אין שומעין לו ~ואי ביאת קטן

עדיפא, אמאי אין שומעין לו?! נינטר, דלמא גדיל ומייבם?!
אוליטעמיד: ובגדול עד שיבא ממדינת הים, אין שומעין לו -
אמאי?! נינטר דלמא אתי וחליץ! ~אלא כל שהוי מצוה, לא
משהינן!

(לט,ב) אית דאמרי: בביאה, כולי עלמא לא פליגי דביאת קטן
עדיפא - כי פליגי בחליצת קטן, והכי איתמר: חליצת קטן וחליצת
גדול, פליגי בה ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי. חד אמר: חליצת גדול
עדיפא, וחד אמר: כי הדדי נינהו - מאן דאמר חליצת גדול
עדיפא, דהא מצוה בגדול %וואידך: כי אמרינן מצוה בגדול, לענין
יבום, אבל לענין חליצה, כהדדי נינהו!

{תנן: לא רצו, חוזרין אצל גדול ~מאי? לאו: לא רצו לייבם אלא
לחלוץ - וקתני: חוזרין אצל גדול - ושמע מינה: חליצת גדול
עדיפא?! לא! לא רצו, לא לחלוץ ולא לייבם! - דכוותיה גבי גדול:
לא רצה לא לחלוץ ולא לייבם! {אלא אמאי חוזרין אצל גדול
למכפייה?! לכפייהו לדידהו! כיון דמצוה עליה דידיה רמיא,
לדידיה כייפינן!

{תא שמע: תלה בגדול עד שיבא ממדינת הים, אין שומעין לו -
ואי סלקא דעתך חליצת גדול עדיפא, אמאי אין שומעין לו?!
נינטר, דלמא אתי וחליץ?! אוליטעמיד: בקטן עד שיגדיל, אין
שומעין לו - אמאי?! נינטר דלמא גדיל ומייבם?! אי נמי, אתי
איהו ומייבמה? ~אלא כל שהוי מצוה, לא שהינן!

תנן התם: מצות יבום קודמת למצות חליצה בראשונה, שהיו
מתכוונין לשם מצוה. עכשיו, שאין מתכוונין לשם מצוה, אמרו:
מצות חליצה קודמת למצות יבום

אמר **רב**: אין כופין. כי אתו לקמיה **דרב**, אמר להו: "אי בעית
חלוץ, אי בעית ייבם - בדידך תלא רחמנא!" - (דברים כה) "ואם
לא יחפוץ האיש" - הא, אם חפץ, אי בעי חליץ, אי בעי ייבם!

ואף **רב יהודה** סבר אין כופין, מדאתקין **רב יהודה** בגיטא
דחליצה: "איך פלונית בת פלוני אקרבת ית פלוני יבמה קדמנא
לבי דינא, ואשתמודעינהו דאחיה דמיתנא מאבא ניהו, ואמרי ליה:
"אי צבית ליבם, יבם! ואי לא, איטלע לה רגליך דימינא!" -
ואיטלע לה רגלא דימינא, ושרת סיניה מעל רגלוהי, וירקת
באנפוהי רוקא דמתחזיא לבי דינא על ארעא". **ורבי חייא בר אויא**
מסיים בה משמיה **דרב יהודה**: "ואקרניהו מה דכתיב בספר

2 יש ספרים שלא גורסים "אי נמי אתי איהו ומייבמה", וכן בכ"י ליתא

אורייתא דמשה"

אשתמודעניהו - פליגי בה **רב אחא ורבינא**. חד אמר בעדים, וחד אמר אפילו קרוב אפילו אשה. והלכתא: גלויי מילתא בעלמא הוא, ואפילו קרוב ואפילו אשה

בראשונה, שהיו מתכוונין לשם מצוה, מצות יבום קודמת למצות חליצה. ועכשיו, שאין מתכוונין לשם מצוה, אמרו: מצות חליצה קודמת למצות יבום - אמר **רמי בר חמא** אמר **ר' יצחק**: חזרו לומר: מצות יבום קודמת למצות חליצה. אמר ליה **רב נחמן בר יצחק**: ואכשור דרי?! <מעיקרא סברי לה כאבא שאול, ולבסוף סברי לה כרבנן! דתניא: **אבא שאול** אומר: הכונס את יבמתו לשם נוי, ולשום אישות, ולשום דבר אחר, כאילו פוגע בערוה. וקרוב אני בעיני להיות הולד ממזר! וחכמים אומרים: (דברים כה) "יבמה יבא עליה" - מכל מקום!

מאן תנא להא דתנורבנן: "יבמה יבא עליה" - מצוה - שבתחלה, היתה עליו בכלל היתר. נאסרה וחזרה והותרה - יכול תחזור להתירה הראשון? - תלמוד לומר: "יבמה יבא עליה" - מצוה! - מאן תנא?

<אמר **רבי יצחק בר אבדימי**: אבא שאול היא! והכי קאמר: "יבמה יבא עליה" - מצוה - שבתחלה היתה עליו בכלל היתר - רצה, לשם נוי כונסה; רצה, לשום אישות כונסה. נאסרה חזרה והותרה - יכול תחזור להתירה הראשון? - תלמוד לומר: "יבמה יבא עליה" - למצוה!

<<**רבא** אמר: אפילו תימא רבנן! והכי קאמר: "יבמה יבא עליה" - מצוה - שבתחלה היתה בכלל היתר - רצה, כונסה; רצה, אינו כונסה - נאסרה חזרה והותרה - יכול תחזור להתירה הראשון: רצה כונסה, רצה אינו כונסה? #; רצה אינו כונסה?! הא אגידה ביה! בכדי תיפוק?! - אלא אימא: רצה כונסה, רצה חולץ לה!# - תלמוד לומר: "יבמה יבא עליה" - מצוה!

{אימא רישא: (ויקרא ו) "מצות תאכל במקום קדוש" - מצוה - (מ,א) שבתחלה היתה עליו בכלל היתר; נאסרה וחזרה והותרה, יכול תחזור להתירה הראשון? - תלמוד לומר: "מצות תאכל במקום קדוש" - מצוה! ~בשלמא לרבא, דאמר: הא מני? רבנן היא! - הכא, הכי קאמר: "מצות תאכל במקום קדוש" - מצוה - שבתחלה היתה עליו בכלל היתר - רצה אוכלה, רצה אינו אוכלה - נאסרה חזרה והותרה - יכול תחזור להתירה הראשון: רצה אוכלה, רצה אינו אוכלה - #; רצה אינו אוכלה! והכתיב: (שמות

מחברת יבמות - ד

כט) "ואכלו אותם אשר כופר בהם" - מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרין! - אלא: רצה הוא אוכלה, רצה כהן אחר אוכלה!# - תלמוד לומר: "מצות תאכל במקום קדוש" - מצוה! ~ אלא לרב יצחק בר אבדימי, דאמר אבא שאול היא, הכא, מאי תרי גווני איכא?! ^ וכי תימא: רצה לתאבון אוכלה, רצה אכילה גסה אוכלה - אכילה גסה, מי שמה אכילה?! והאמר **ריש לקיש**: האוכל אכילה גסה ביום הכפורים, פטור מ"לא תעונה"! ^ אלא רצה מצה אוכלה, רצה חמץ אוכלה?! והכתיב: (ויקרא ו) "לא תאפה חמץ חלקם", ואמר **ריש לקיש**: ואפילו חלקם, לא תאפה חמץ?! <אלא רצה מצה אוכלה, רצה חלוט אוכלה! {האי חלוט, היכי דמי? אי מצה היא, הא מצה היא! ואי לא מצה היא, "מצות" קרא - לעכב! {אלא "חלוט מצה היא" דקאמרינן, למאי הלכתא?! <לומר שאדם יוצא בה ידי חובתו בפסח! - אף על פי דחלטיה מעיקרא, כיון דהדר אפייה בתנור, "לחם עוני" קרינא ביה, ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח!

משנה: החולץ ליבמתו, הרי הוא כאחד מן האחין לנחלה. ואם יש שם אב, נכסים של אב. הכונס את יבמתו, זכה בנכסים של אחיו. **ר' יהודה** אומר: בין כך ובין כך, אם יש שם אב, נכסים של אב **גמרא**: {פשיטא! <סלקא דעתך אמינא: חליצה במקום יבום קיימא, ונשקול כולהו נכסי - קמשמע לן! {אי הכי, "הרי הוא כאחד מן האחים", "אינו אלא כאחד מן האחים" מיבעי ליה?! <אלא סלקא דעתך אמינא: הואיל ואפסדה מיבום, לקנסיה - קמשמע לן!

אם יש שם אב, נכסים של אב -- דאמר מר: אב קודם לכל יוצאי ירכו

הכונס את יבמתו, זכה בנכסים של אחיו -- {מאי טעמא? <דברים כה) "יקום על שם אחיו" אמר רחמנא, והרי קם!

ר' יהודה אומר: בין כך ובין כך, אם יש שם אב, נכסים של אב -- אמר **עולא**: הלכה כר' יהודה. וכן אמר **ר' יצחק נפחא**: הלכה כר' יהודה. ואמר **עולא**, ואיתימא: **ר' יצחק נפחא**: מאי טעמא דר'

יהודה? דכתיב: (דברים כה) "והיה הבכור אשר תלד" - כבכור - מה בכור, אין לו בחיי האב, אף האי נמי, אין לו בחיי האב! ^ אי מה בכור, נוטל פי שנים לאחר מיתת האב, אף האי, נוטל פי שנים לאחר מיתת האב! ^? <מידי "יקום על שם אביו" כתיב! - "יקום על שם אביו" כתיב, ולא על שם אביו! ^ אימא: היכא דליכא אב, דלשקול נחלה, תתקיים מצות יבום - היכא דאיכא אב, דלא שקיל נחלה, לא תתקיים מצות יבום! ^? <מידי יבום בנחלה תלה רחמנא! יבומי מיבמי, ואי איכא נחלה, שקולי, ואי לא, לא שקיל!

יטיב ר' חנינא קרא קמיה דר' ינאי, ויטיב וקאמר: הלכה כר' יהודה. אמר ליה: פוק! קרי קרייך לברא! אין הלכה כר' יהודה! תני תנא קמיה דרב נחמן: אין הלכה כר' יהודה. אמר ליה: וְאֵלֶּא כמאן?! כרבנן?! פשיטא! יחיד ורבים, הלכה כרבים! אמר ליה: אסמייה! אמר ליה: לא! את, "הלכה" אתנייך, ומוקשה הוא דאקשי לך, ואפכת! ולמאי דאפכת, שפיר אפכת!

משנה: החולץ ליבמתו, הוא אסור בקרובותיה, והיא אסורה בקרוביו. (מב) הוא אסור באמה, ובאם אמה, ובאם אביה, ובבתה, ובבת בתה, ובבת בנה, ובאחותה בזמן שהיא קיימת. והאחין מותרין. והיא אסורה באביו, ובאבי אביו, ובבנו, ובבן בנו, באחיו, ובבן אחיו. מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו, ואסור בצרת קרובת חלוצתו

גמרא: וְאֵיבְעִיא לְהוּ: גזרו שניות בחלוצה או לא? בערוה דאורייתא גזרו בהו רבנן שניות - בחלוצה לא גזרו רבנן שניות? או דלמא לא שנא?

{תא שמע: הוא אסור באמה, ובאם אמה - ואילו אם אם אמה לא קתני! <דלמא היינו טעמא דלא תני, משום דקבעי למיתני סיפא: "והאחין מותרין", ואי תנא "אם אם אמה", הוה אמינא: האחין מותרין דוקא באם אם אמה, אבל באם אמה ובאמה, לא! וליתני: אם אם אמה, וליתני "האחין מותרין בכולן"! - קשיא!

{תא שמע: היא אסורה באביו, ובאבי אביו - קתני מיהא "אבי אביו" ~ מאי? לאו משום חולץ, דהויא לה כלת בנו?! <לא! משום מיתנא, דהויא לה כלת בנו!

{תא שמע: ובבן בנו ~ מאי? לאו משום חולץ, דהויא לה³ אשת אבי אביו? <לא! משום מיתנא, והויא לה אשת אחי אבי אביו!

{הא **אמימר** מכשר באשת אחי אבי אביו?! <אמימר מוקי לה בבר
ברא דסבא! {אי הכי, היינו אחיו ובן אחיו?! <תנא אחיו מן האב,
וקתני אחיו מן האם!

{תא שמע: דתני ר' **חייא**: ארבע מדברי תורה, וארבע מדברי
סופרים - אב, ובנו, אחיו, ובן אחיו, מדברי תורה; אבי אביו, ואבי
אמו, בן בנו, ובן בתו, מדברי סופרים ~ קתני מיהא אבי אביו -
מאי? לאו משום חולץ, והויא לה כלת בנו?! <לא! משום מיתנא,
דהויא לה כלת בנו!

{תא שמע: אבי אמו - מאי? לאו משום חולץ, דהויא לה כלת
בתו?! <לא! משום מיתנא, דהויא לה כלת בתו!

{תא שמע: ובן בנו - מאי? לאו משום חולץ, דהויא לה אשת אבי
אביו?! <לא! משום מיתנא, דהויא לה אשת אחי אבי אביו! {והא
אמימר מכשיר באשת אחי אבי אביו! <אמימר מוקים לה משום
חולץ, וקסבר: גזרו שניות בחלוצה!

תא שמע: ובבן בתו - מאי? לאו משום חולץ, דהויא לה אשת
אבי אמו?! {לא! משום מיתנא, דהויא לה אשת אחי אבי אמו!
אוהא, גבי שניות דערוה לא גזרו! אלא לאו משום חולץ, ושמע
מינה: גזרו שניות בחלוצה! - שמע מינה!

מותר אדם בקרובת צרת חלוצתו, ואסור בצרת קרובת חלוצתו --
אמר **רב טובי בר קיסנא** אמר **שמואל**: הבא על צרת חלוצה, הולד
ממזר - מאי טעמא? באיסורה קיימא!

אמר **רב יוסף**: אף אנן נמי תנינא: מותר אדם בקרובת צרת
חלוצתו - אי אמרת בשלמא, צרה אבראי קיימא⁴, משום הכי
מותר באחותה - אלא אי אמרת צרה כחלוצה דמיא, אמאי
מותר?!

^ לימא תיהוי תיובתא **דרבי יוחנן**, דאמר: בין הוא, בין אחיו, אין
חייבין, לא על החלוצה כרת, ולא על צרתה כרת! <אמר לך רבי
יוחנן: ותסברא: אחות חלוצה דאורייתא?! והאמר **ריש לקיש**: כאן
שנה **רבי**: אחות גרושה מדברי תורה - אחות חלוצה מדברי
סופרים! #מאי שנא האי ומאי שנא האי? (**מא, א**) <הך, דאזלא
בהדה לבי דינא, גזרו בהו רבנן - האי, דלא אזלא בהדה לבי
דינא, לא גזרו בהו רבנן! #

4 כד בכ"י וברש"י, ולפננו חסר: "קיימא"

משנה: החולץ ליבמתו, ונשא אחיו את אחותה, ומת, חולצת ולא מתיבמת. וכן המגרש את אשתו, ונשא אחיו את אחותה, ומת, הרי זו פטורה. שומרת יבם, שקידש אחיו את אחותה - משום **רבי יהודה בן בתירא** אמרו: אומרים לו: המתן עד שיעשה אחיך מעשה! חלץ לה אחיו או כנסה, יכנוס את אשתו; מתה היבמה, יכנוס את אשתו; מת יבם, יוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה

גמרא: {מאי "וכן"? אימא: אבל המגרש?! אמר **ריש לקיש**: כאן שנה **רבי**: אחות גרושה, מדברי תורה - אחות חלוצה, מדברי סופרים!

שומרת יבם, שקידש אחיו את אחותה - משום **רבי יהודה בן בתירא** אמרו: אומרים לו: המתן עד שיעשה אחיך מעשה! חלץ לה אחיו או כנסה, יכנוס את אשתו; מתה היבמה, יכנוס את אשתו; מת יבם, יוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה -- אמר **שמואל**: הלכה כדברי רבי יהודה בן בתירא

איבעיא להו: מתה אשתו, מהו ביבמתו? **רב ורבי חנינא**, דאמרי תרוייהו: מתה אשתו, מותר ביבמתו! **שמואל ורב אסי**, דאמרי תרוייהו: מתה אשתו, אסור ביבמתו!

אמר **רבא**: מאי טעמא דרב? משום דהואי יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה, תחזור להיתירה הראשון! {מתלב **רב המנונא**: שלשה אחין, שנים נשואין שתי אחיות ואחד מופנה - מת אחד מבעלי אחיות, ועשה בה מופנה מאמר, ואחר כך מת אחיו השני, ואחר כך מתה אשתו אחריו - אותה יבמה חולצת ולא מתיבמת ~ ואמאי?! תיהוי כיבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה - תחזור להיתירה הראשון?! אישתיק. לבתר דנפק, אמר: **אמאי לא** אמרת ליה: **רבי אלעזר** היא, דאמר: "כיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור, נאסרה עליו עולמית"?! הדר אמר: אימור דאמר ר' אלעזר, היכא דלא חזיא בשעת נפילה - אבל היכא דחזיא בשעת נפילה, מי אמר?! הדר אמר: אין! והתניא: **רבי אלעזר** אומר: מתה יבמתו, מותר באשתו; מתה אשתו, אותה יבמה חולצת ולא מתיבמת!

^ לימא: שמואל ורב אסי, דאמרי כר' אלעזר! אפילו תימא כרבנן! עד כאן לא קמיפלגי רבנן עליה דרבי אלעזר אלא משום דמנפילה ואילך לא מיתסר עלייהו - אבל הכא דאיתסר, אפילו רבנן מודו!

משנה: היבמה, לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיש לה שלשה חדשים. וכן כל שאר הנשים, לא יתארסו ולא ינשאו עד שיהו להן שלשה חדשים. אחד בתולות ואחד בעולות, אחד גרושות ואחד אלמנות, אחד נשואות ואחד ארוסות. **רבי יהודה** אומר: הנשואות יתארסו, והארוסות ינשאו, חוץ מן הארוסות שביהודה, מפני שלבו גס בה. **ר' יוסי** אומר: כל הנשים יתארסו, חוץ מן האלמנה, (**מא**, **ב**) מפני האיבול

גמרא: {בשלמא לא תתייבם - שמא יהיה הולד בן קיימא, וקא פגע באיסור אשת אח דאורייתא - אלא לא תחלוץ, אמאי?! - לימא: תיהוי תיובתא דר' יוחנן, דאמר: חליצת מעוברת שמה חליצה?! #} ולאו מי אותביניה לר' יוחנן חדא זימנא?! כלימא: מהא נמי תיהוי תיובתא! #} לא! הכא היינו טעמא, שמא יהא ולד בן קיימא, ונמצאת אתה מצריכה כרוז לכהונה! ונצרכה?! <דלמא איכא דהואי בחליצה ולא הוי בהכרזה, ומפסלוה מן הכהונה! {תינח אלמנה - גרושה, מאי איכא למימר?! <משום דמפסיד לה מזונות!

{תינח נשואה - ארוסה גרושה, מאי איכא למימר?! | <אלא משום דרבי יוסי, דתניא: מעשה באדם אחד, שבא לפני **רבי יוסי**. אמר ליה: מהו לחלוץ בתוך שלשה? אמר ליה: לא תחלוץ! {ותחלוץ, ומה בכך?! <קרא עליו מקרא זה: (דברים כה) "אם לא יחפוץ" - הא אם חפץ, יבם! - כל העולה לייבום, עולה לחליצה - כל שאין עולה לייבום, אין עולה לחליצה

{מתיב **רב חנינא**: הספקות חולצות ולא מתיבמות - מאי "ספקות"? ^ אילימא ספק קדושין, אמאי לא מתיבמות?! תתייבם, ואין בכך כלום! - אלא לאו ספק שקידש אחת משתי אחיות, ואינו יודע איזו מהן קידש - וקתני: חולצת! אהכי השתא, התם, אם יבא אליהו ויאמר דהא קידש, בת חליצה וייבום היא - הכא, אם יבא אליהו ויאמר דהא לא איעברה, מי משגח ביה ויבמינן לה?! - הא קטנה, דלאו בת איעבורי היא, ואפילו הכי צריכה להמתין שלשה חדשים!

תנו רבנן: יבמה, שלשה חדשים הראשונים נזונת משל בעל - מכאן ואילך, אינה נזונת לא משל בעל, ולא משל יבם. עמד בדין וברח, נזונת משל יבם. נפלה לפני יבם קטן, מאי? מיבם לית לה - מבעל, מאי? פליגי בה **רב אחא ורבינא** - חד אמר אית לה, וחד אמר

לית לה. והלכתא: לית לה - משמיא קנסוה!

תנו רבנן: יבמה שחלצו לה אחים בתוך שלשה, צריכה להמתין שלשה חדשים - **(מב,א)** לאחר שלשה, אין צריכה להמתין שלשה חדשים - הוי השלשה חדשים שאמרו, משעת מיתת הבעל ולא משעת חליצת היבם - גמאי שנא מגט, **דרב** אמר: משעת נתינה, ו**שמואל** אמר: משעת כתיבה? אמר **רבא**: קל וחומר: איסור כרת התרת - איסור לאו, לא כל שכן!

וכן כל שאר הנשים, לא יתארסו ולא ינשאו עד שיהו להן שלשה חדשים -- {בשלמא יבמה, כדאמרן - אלא שאר כל הנשים, אמאי?!

אמר **רב נחמן** אמר **שמואל**: משום דאמר קרא: (בראשית יז) "להיות לך לאלהים ולזרעך אחריד" - להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של שני!

{מתלב **רבא**: לפיכך גר וגורת צריכין להמתין שלשה חדשים - הכא, מאי להבחין איכא?! אהתם נמי, איכא להבחין בין זרע שנזרע בקדושה לזרע שלא נזרע בקדושה!

<<**רבא** אמר: גזירה שמא ישא את אחותו מאביו, וייבם אשת אחיו מאמו, ויוציא את אמו לשוק, ויפטור את יבמתו לשוק

{מתלב **רב חנניה**: בכולן אני קורא בהן משום תקנת ערוה, וכאן משום תקנת ולד - ואם איתא, כולהו משום תקנת ערוה! אהאי משום תקנת ולד, דלא לפגע בהו ערוה!

{בשלמא, תמתין שני חדשים ותנשא לא, דהיינו ספיקא, אי בר תשעה לקמא, אי בר שבעה לבתרא - אלא תמתין חדש אחד ותנשא, ואי לשבעה ילדה, האי בר שבעה לבתרא הוא, ואי לתמניא ילדה, האי בר תשעה לקמא הוא?! אי נמי לתמניא ילדה, איכא למימר דבתרא הוא, דלמא אישתהויי אישתהא חדש אחד ואיעבר! {ותמתין שני חדשים ומחצה ותנשא, דאי לשבעה ילדה, האי בר שבעה לבתרא הוא, ואי לשיתא ופלגא ילדה, האי בר תשעה לקמא הוא - דאי בר בתרא הוא, בר שיתא ופלגא לא חיי! אי נמי לשיתא ופלגא ילדה, איכא למימר דבתרא הוא, דאמר **מר זוטרא**: אפילו למאן דאמר יולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעין, ילדה לשבעה יולדת למקוטעין, שנאמר: (שמואל א א)

"ויהי לתקופות הימים" - מיעוט "תקופות" שנים; מיעוט "ימים" שנים! }ותמתין משהו ותנשא, וכי מלו שלשה חדשים, לבדקה! אמר **רב ספרא**: אין בודקין את הנשואות, שלא יתגנו על בעליהן! }ונבדקה בהלכה?! אמר **רמי בר חמא**: אשה מחפה עצמה כדי שיירש בנה בנכסי בעלה!

{היכא דקים לן דמעוברת היא, תנשא! אלמה תניא: לא ישא אדם מעוברת חברו ומינקת חברו, ואם נשא, יוציא ולא יחזיר עולמית?! }גזרה שמא תעשה עוברה סנדל! }אי הכי, דידיה נמי! }אי למאן דאמר במוך, במוך, ואי למאן דאמר מן השמים ירחמו, מן השמים ירחמו! }הכא נמי, אי למאן דאמר מן השמים ירחמו, מן השמים ירחמו?! }אלא משום דחסה! }אי הכי, דידיה נמי?! }דידיה חייס עילויה! }הכא נמי, חייס עילויה! }אלא סתם מעוברת, למניקה קיימא, (**מבב**) דלמא איעברה, ומעכר חלבה, וקטלה ליה! }אי הכי, דידיה נמי?! }דידיה ממסמסא ליה בביצים וחלב?! }לא יהב לה בעל! }וליתבעיניה לירשים?! }אמר **אביי**: אשה בושה לבא לבית דין, והורגת את בנה!

אחד⁵ בתולות ואחד בעולות, אחד גרושות ואחד אלמנות, אחד נשואות ואחד ארוסות -- }הי ניהו בתולות, והי ניהו ארוסות? }הי ניהו בעולות, והי ניהו נשואות? אמר **ר' יהודה**: הכי קאמר: אחת בתולות ואחת בעולות, שנתארמלו או שנתגרשו, בין מן האירוסין בין מן הנשואין!

רבי יהודה אומר: הנשואות יתארסו, והארוסות ינשאו, חוץ מן הארוסות שביהודה, מפני שלבו גס בה. **ר' יוסי** אומר: כל הנשים יתארסו, חוץ מן האלמנה, מפני האיבול⁶ -- **ר' אלעזר** לא על לבי מדרשא. אשכחיה ל**רבי אסי**. אמר ליה: מאי אמור רבנן בבי מדרשא? אמר ליה: הכי אמר **ר' יוחנן**: הלכה כר' יוסי }מכלל דיחידאה פליג עליה?! }אין! }והתניא: הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה, או שהיה לה כעס בבית בעלה, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורין, או שהיה בעלה זקן או חולה, או שהיתה היא חולה, או שהפילה אחר מיתת בעלה, או שהיתה עקרה או זקנה או קטנה או אילונית או שאינה ראויה לילד, צריכה להמתין שלשה חדשים, דברי **ר' מאיר**. **ר' יהודה** מתיר ליארס ולינשא מיד

5 כד במשנה, ולפננו בגמרא "אחת"
6 לפננו אין כאן פסקא, ונל"ד שפסקא זו שייך כאן

אמר **רבי חייא בר אבא**: חזר בו רבי יוחנן. אמר **רב יוסף**: אי הדר ביה, ממתניתין דכרמא הדר ביה, דתניא: אמר **ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה**: שמעתי מפי חכמים בכרם ביבנה: כולן צריכות להמתין שלשה חדשים

אמר ליה **ר' ירמיה לר' זריקא**: כי עיילת לקמיה **דר' אבהו**, רמי ליה: **גמי** אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי! והאמר **ר' יוחנן**: הלכה כסתם משנה, ותנן: כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהו להם שלשה חדשים, אחת בתולות ואחת בעולות! **אמר** ליה: דרמא לך הא, לא חש לקמחיה! סתם ואחר כך מחלוקת היא, ואין הלכה כסתם! דאמר **רב פפא** ואיתימא **ר' יוחנן**: מחלוקת ואחר כך סתם, הלכה כסתם - סתם ואחר כך מחלוקת, אין הלכה כסתם!

מסתמיך ואזיל **ר' אבהו** אכתפיה **דרבי נחום** שמעיה. מנקיט ואזיל הלכתא מיניה. בעא מיניה: **גמחלוקת** ואחר כך סתם, מאי? **אמר** ליה: הלכה כסתם! **גסתם** ואחר כך מחלוקת, מאי? **אמר** ליה: אין הלכה כסתם! **גסתמא** דמתניתין ומחלוקת בברייתא, מאי? **אמר** ליה: הלכה כסתם! **גמחלוקת** במתניתין וסתמא בברייתא, מאי? **אמר** ליה: **(מג,א)** וכי רבי לא שנאה, **ר' חייא** מנין לו? **אמר** ליה: והא תנן: מסרק של פשתן, שניטלו שיניו, ונשתיירו בו שתיים, טמאות; ואחת, טהורה; וכולן שניטלו אחת אחת בפני עצמן, טמאות. של צמר שניטלו שיניו אחת מבינתים, טהור; נשתיירו בו שלש במקום אחד, טמא; היתה החיצונה אחת מהן, טהור; ניטלו שתיים ועשאן למלקט, טמאות; אחת והתקינה לנר או למיתוח, טמאה - וקיימא לן דאין הלכה כאותה משנה!?

אמר ליה: בר מינה דההיא! **דר' יוחנן וריש לקיש** דאמרי תרוייהו: זו אינה משנה! **גמאי טעמא**? **אמר** **רב הונא בר מנוח** משמיה **דרב אידי בריה דרב איקא**: משום דקשיא רישא לסיפא! דקתני: של צמר שניטלו שיניו אחת מבינתים, טהור - הא נשתיירו בו שתיים במקום אחד, טמא! והדר תני: נשתיירו בו שלש טמא - שלש, אין - שתיים, לא! **גומאי קושיא**?! דלמא הא בגווייתא הא בברייתא! | **אלא מהכא**: דקתני: וכולן שניטלו אחת אחת בפני עצמן, טמאות - ואף על גב דלא התקינה! - אימא סיפא: אחת והתקינה לנר או למיתוח, טמאה - התקינה, אין - לא התקינה, לא! **אמר** **אביי**: ומאי קושיא?! דלמא הא בקתייהו, הא בלא קתייהו! **אמר** **ר' פפא**: ומאי קושיא?! ודלמא הא בקטינתא, הא בלימתא! | **אלא** משום דמסיימי בה דווקני "זו דברי ר' שמעון"!

שלח ר' חייא בר אבין: מארסין תוך שלשה. וכן עושים מעשה. וכן היה ר' אלעזר מלמדנו משום רבי חנינא הגדול: רובו של ראשון, ורובו של שלישי, ואמצעי שלם

אמימר שרא ליארס ביום תשעים. אמר ליה **רב אשי לאמימר**: וְהָאֵלֶּיךָ **רב ושמואל** דאמרי תרוייהו: צריכה להמתין שלשה חדשים חוץ מיום שמת בו וחוץ מיום שנתארסה בו!? >ההוא לענין מינקת איתמר! **דרב ושמואל** דאמרי תרוייהו: צריכה להמתין עשרים וארבעה חודש, חוץ מיום שנולד בו, וחוץ מיום שנתארסה בו! >והא ההוא דעבד סעודת אירוסין ביום תשעים, ואפסדיה **רבא** לסעודתיה?! >ההיא סעודת נשואין הואי!

והלכתא: צריכה להמתין עשרים וארבעה חודש, חוץ מיום שנולד בו וחוץ מיום שנתארסה בו, וצריכה להמתין שלשה חדשים, חוץ מיום שמת בו וחוץ מיום שנתארסה בו

ר' יוסי אומר: כל הנשים יתארסו, חוץ מן האלמנה מפני האיבול -- >אמר **רב חסדא**: קל וחומר: ומה במקום שאסור לכבס, מותר ליארס - מקום שמותר לכבס, אינו דין שמותר ליארס?! ~ >מאי היא? דתנן: שבת שחל תשעה באב בתוכה, אסור לספר ולכבס. ובחמישי, מותר מפני כבוד השבת ~ ותניא: קודם הזמן הזה, העם ממעטין בעסקיהם מלישא ומליתן מלבנות ולנטוע, ומארסין, אבל לא כונסין, ואין עושין סעודת אירוסין?! >כי תניא ההיא, קודם דקודם! >אמר **רבא** וקודם דקודם נמי קל וחומר! ומה במקום שאסור לישא וליתן, מותר ליארס - מקום שמותר לישא וליתן, אינו דין שמותר ליארס?!

|>כלא תימא דרבי יוסי אומר כל הנשים יתארסו, אלא אימא: כל הנשים ינשאו! (**מגב**) >ולית ליה לרבי יוסי להבחין?! >לית ליה! >>ואיבעית אימא: לעולם אית ליה, ואימא: **רבי יוסי** אומר: כל ארוסות גרושות ינשאו! >אי הכי, היינו ר' יהודה?! >איכא בינייהו נשואה ליארס - רבי יהודה סבר: נשואה מותרת ליארס, ורבי יוסי סבר: נשואה אסורה ליארס! >וסבר ר' יוסי נשואה אסורה ליארס?! ~ והתניא: **רבי יוסי** אומר: כל הנשים יתארסו, חוץ מן האלמנה מפני האיבול. וכמה איבול שלה? שלשים יום! וכולן לא ינשאו עד שיהו להן שלשה חדשים?! >האי מאי קושיא?! ~ אילימא דקתני: רבי יוסי אומר כל הנשים יתארסו - מי אלימא ממתניתין, דאוקימנא בארוסות גרושות ינשאו - הכי נמי, כל ארוסות גרושות

ינשאו! {אלא מסיפא, דקתני: וכולן לא ינשאו עד שיהו להן שלשה חדשים - אינסובי הוא דלא - הא איתרוסי שפיר דמי!?! אמר **רבא:** תריץ ואימא הכי: **ר' יוסי** אומר: כל ארוסות גרושות ינשאו, חוץ מן האלמנה מפני האיבול. וכמה איבול שלה? שלשים יום! ונשואות לא יתארסו עד שיהא להן שלשה חדשים! {ואלמנה מן האירוסין, מי אית לה איבול?! והתני **רבי חייא בר אמי:** אשתו ארוסה, לא אונן ולא מיטמא לה. וכן היא, לא אוננת ולא מיטמאה לו. מתה, אינו יורשה; מת הוא, גובה כתובתה!?

|אאלא תנאי היא! דתניא: מראש חדש ועד התענית, העם ממעטין מעסקיהן, מלישא ומליתן, מלבנות ולנטוע, ומליארס ומלישא. שבת שחל תשעה באב בתוכה, אסור לספר ולכבס⁷. ויש אומרים: כל החדש אסור!

{מתקיף לה **רב אשי:** ממאי ד"ליארס" ליארס ממש? דלמא למיעבד סעודת אירוסין הוא דאסור - הא ליארס, שפיר דמי!?! <אי הכי, מלישא לינשא נמי, למיעבד סעודת נשואין הוא דאסור - הא לישא שפיר דמי! {הכי השתא, בשלמא נשואין, בלא סעודה איכא שמחה - אלא אירוסין, בלא סעודה מי איכא שמחה!?

|אאלא אמר **רב אשי:** שאני אבילות חדשה מאבילות ישנה, ושאני אבילות דרבים מאבילות דיחיד!

משנה: ארבעה אחין נשואין ארבע נשים ומתו - אם רצה הגדול שבהם לייבם את כולן, הרשות בידו. מי שהיה נשוי לשתי נשים ומת, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה. (**מד, א**) היתה אחת כשרה ואחת פסולה, אם היה חולץ, חולץ לפסולה, ואם היה מייבם, מייבם לכשרה

גמרא: ;ארבעה אחין, סלקא דעתך?! אלא אימא: ארבעה מאחין!

הרשות בידו -- {ושבקי ליה?! והתניא: (דברים כה) "וקראו לו זקני עירו" - הן, ולא שלוחן; "ודברו אליו" - מלמד שמשיאין לו עצה הוגנת לו. שאם היה הוא ילד והיא זקנה, הוא זקן והיא ילדה, אומרין לו: "מה לך אצל ילדה!?" "מה לך אצל זקנה!?" כלך אצל שכמותך, ואל תשים קטטה בביתך!?"

לא! צריכא דאפשר ליה! {אי הכי, אפילו טובא נמי!?! אעצה טובה קמשמע לן - ארבע אין, טפי לא, כי היכי דנמטייה עונה בחדש!

7 לפננו נוסף: "ואסור ליארס"

מי שהיה נשוי לשתי נשים ומת, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה -- {ונייבם לתרוייהו?!} אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: אמר קרא: (דברים כה) "אשר לא יבנה את בית אחיו" - בית אחד הוא בונה, ואין בונה שני בתים! {ונחלוץ לתרוייהו?!} אמר מר זוטרא בר טוביה: אמר קרא: (דברים כה) "בית חלוץ הנעל" - בית אחד הוא חולץ, ואין חולץ שני בתים! {ונייבם לחדא ונחלוץ לחדא?!} אמר קרא: (דברים כה) "אם לא יחפוץ" - הא חפץ, ייבם - כל העולה ליבום, עולה לחליצה - כל שאין עולה לייבום, אין עולה לחליצה!

<<ועוד, שלא יאמרו: בית, מקצתו בנוי ומקצתו חלוץ! {ויאמרו?!} <אי דמייבם והדר חליץ, הכי נמי. אלא דלמא חליץ והדר מייבם, וקם ליה ב"לא יבנה"!

{ואימא: כי איכא חדא, תתקיים מצות יבום - כי איכא תרתי, לא תתקיים מצות יבום?!} <אם כן, צרת ערוה, דאסר רחמנא, למה לי?!} השתא שתיים בעלמא, אמרת לאו בני חליצה ויבום נינהו - צרת ערוה מיבעיא?! {אלמה לא?!} אצטריך! סלקא דעתך אמינא: ערוה אבראי קיימא, ותתייבם צרתה - קמשמע לן דאסירא! <אלא "יבמתו" "יבמתו" ריבה!

היתה אחת כשרה ואחת פסולה - אם היה חולץ, חולץ לפסולה, ואם היה מייבם, מייבם לכשרה -- אמר רב יוסף: כאן שנה רבי: לא ישפוך אדם מי בורו, ואחרים צריכים להם!

משנה: המחזיר גרושתו, והנושא חלוצתו, והנושא קרובת חלוצתו - יוציא, והולד ממזר, דברי ר' עקיבא. **וחכמים** אומרים: אין הולד ממזר. ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר

גמרא: {וסבר ר' עקיבא הנושא קרובת חלוצתו, הולד ממזר?!} והאמר ריש לקיש: כאן שנה רבי: אחות גרושה מדברי תורה - אחות חלוצה מדברי סופרים?! | <תני "קרובת גרושתו"! - הכי נמי מסתברא, דקתני סיפא: ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר - אי אמרת בשלמא, איירי בה, היינו דקתני "ומודים" - אלא אי אמרת לא איירי בה, מאי "ומודים"?!

{ודלמא הא קא משמע לן דיש ממזר מחייבי כריתות?!} <הא קתני

לה לקמן: איזהו ממזר? כל שאר בשר שהוא בלא יבא, דברי ר' עקיבא. ר' שמעון התימני⁸ אומר: כל שחייבין עליו כרת בידי שמים. והלכה כדבריו

{ודלמא קסתים לן תנא כר' שמעון התימני? אם כן, ליתני שאר חייבי כריתות - קרובת גרושתו למה לי?! אלא שמע מינה: איירי בה!

{ודלמא לעולם לא איירי בה, ואידי דתנא מחזיר גרושתו ונושא חלוצתו וקרובת חלוצתו, תני נמי קרובת גרושתו?! - אלא קרובת חלוצתו, לרבי עקיבא הוי ממזר!

אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: היינו טעמא דר' עקיבא דאמר קרא: "בית חלוץ הנעל" - הכתוב קראו "ביתו"

אמר רב יוסף אמר ר' שמעון ברבי: הכל מודים במחזיר גרושתו, (מדב) שהולד פגום לכהונה - מאן "הכל מודים"? שמעון התימני! דאף על גב דאמר שמעון התימני אין ממזר מחייבי לאוין - נהי דממזר לא הוי, פגום מיהא הוי, מקל וחומר מאלמנה: ומה אלמנה לכהן גדול, שאין איסורה שוה בכל, בנה פגום - זו, שאיסורה שוה בכל, אינו דין שבנה פגום!

{איכא למיפרד: מה לאלמנה, שכן היא עצמה מתחללת!

{{ועוד: "היא תועבה" כתיב - ואין בניה תועבין!

{{{ועוד: תניא: המחזיר גרושתו, והנושא חלוצתו, והנושא קרובת חלוצתו - ר' עקיבא אומר: אין לו בה קדושין, ואינה צריכה הימנו גט, והיא פסולה, וולדה פסול, וכופין אותו להוציא. וחכמים אומרים: יש לו בה קדושין, וצריכה הימנו גט, והיא כשרה, וולדה כשר - למאן? לאו לכהונה?! לא! לקהל! אי הכי, "היא כשרה" למאן? אילימא לקהל, פשיטא! משום דזניא, אפסלה לקהל?! אלא לאו לכהונה?! - ומדהיא לכהונה, ולדה נמי לכהונה? <מידי איריא! הא כדאיתא והא כדאיתא! - הכי נמי מסתברא, דקתני רישא: היא פסולה וולדה פסול - היא פסולה למאן? אילימא לקהל, משום דזניא אפסלה ליה לקהל?! אלא לאו לכהונה! וולדה פסול למאן? אילימא לכהונה - הא לקהל כשר - האמר רבי עקיבא: הולד ממזר! אלא פשיטא - לקהל! - ומדרישא הא כדאיתא והא כדאיתא, סיפא נמי הא כדאיתא והא כדאיתא! או"היא תועבה" נמי - היא תועבה, ואין צרתה תועבה - אבל בניה

8 יש גורסים "שמעון" בלי "ר' "

תועבין!

אלא אלמנה קשיא: מה לאלמנה, שכן היא עצמה מתחללת?!
|אלא אי אתמר, הכי אתמר: אמר **רב יוסף** אמר **ר' שמעון ברבי**:
הכל מודים **בבא על חייבי כריתות**, שהולד פגום - גמאן "הכל
מודים"? - רבי יהושע! דאף על גב דאמר **ר' יהושע**: אין ממזר
מחייבי כריתות - נהי דממזר לא הוי, פגום מיהא הוי, מקל וחומר
מאלמנה: ומה אלמנה לכהן גדול, שאין איסורה שוה בכל, בנה
פגום - זו, שאיסורה שוה בכל, אינו דין שבנה פגום! ~וכי תימא:
מה לאלמנה, שכן היא עצמה מתחללת - הכא נמי, כיון שבעלה,
עשאה זונה!

אמר **רבה בר בר חנה** אמר **ר' יוחנן**: הכל מודים בעבד וגוי הבא
על בת ישראל, שהולד ממזר - גמאן "הכל מודים"? אשמעון
התימני! דאף על גב דאמר שמעון התימני אין ממזר מחייבי
לאוין, הני מילי (**מה, א**) מחייבי לאוין דתפסי בהו קדושין, אבל
הכא, גוי ועבד, כיון דלא תפסי בהו קדושין, כחייבי כריתות דמי!
{מיתבי: גוי ועבד הבא על בת ישראל, הולד ממזר. **רבי שמעון בן**
יהודה אומר: אין ממזר אלא ממי שאיסורו איסור ערוה, וענוש
כרת

|אלא אמר **רב יוסף**: מאן "הכל מודים"? רבי! אף על גב ד**רבי**
אומר: אין הדברים הללו אמורים אלא לדברי ר' עקיבא, שהיה
עושה חלוצה כערוה, וליה לא סבירא ליה - בגוי ועבד מודה! דכי
אתא **רב דימי** אמר **רב יצחק בר אבודימי** משום **רבינו**: גוי ועבד
הבא על בת ישראל, הולד ממזר

רבי אחא שר הבירה ור' **תנחום בריה דרבי חייא איש כפר עכו**
פרוק הנהו שבוייתא דאתו מארמון לטבריא. הוה חדא דאעברא
מגוי. ואתו לקמיה דר' **אמי**. אמר להו: ר' **יוחנן** ור' **אלעזר** ור'
חנינא, דאמרי: גוי ועבד הבא על בת ישראל, הולד ממזר {אמר
רב יוסף: רבותא למחשב גברי?! הא **רב ושמואל** בבבל, ו**רבי**
יהושע בן לוי ו**בר קפרא** בארץ ישראל - ואמרי לה חלופי בר
קפרא, ועיילי **זקני דרום** - דאמרי: גוי ועבד הבא על בת ישראל,
הולד כשר!

אלא אמר **רב יוסף**: רבי היא! דכי אתא **רב דימי** אמר **רבי יצחק**
בר אבודימי משום **רבינו** אמרו: גוי ועבד הבא על בת ישראל,
הולד ממזר! **רבי יהושע בן לוי** אומר: הולד מקולקל - גלמאן?

אילימא לקהל, הא אמר **רבי יהושע** הולד כשר! - אלא לכהונה!
דכולהו אמוראי דמכשרי, מודו שהולד פגום לכהונה מקל וחומר
מאלמנה - מה אלמנה לכהן גדול, שאין איסורה שוה בכל, בנה
פגום - זו, שאיסורה שוה בכל, אינו דין שבנה פגום!
{מה לאלמנה לכהן גדול, שכן היא עצמה מתחללת?! אהכא נמי,
כיון שנבעלה, פסלה! - דאמר **רבי יוחנן** משום **רבי שמעון**: מנין
לגוי ועבד הבא על הכהנת ועל הלוייה ועל הישראלית, שפסלוה,
שנאמר: (ויקרא כב) "ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה" - מי שיש
לו אלמנות וגירושין בה - יצאו גוי ועבד, שאין להם אלמנות
וגירושין בה!

{אמר ליה **אביי**: מאי חזית דסמכת אדרב דימי?! סמוך אדרבין!
דכי אתא **רבין**, אמר: **רבי נתן ורבי יהודה הנשיא** מורים בה
להיתירא! ומאן רבי יהודה הנשיא? רבי!
ואף **רב** מורה בה היתירא. דההוא דאתא לקמיה **דרב**, אמר ליה:
גוי ועבד הבא על בת ישראל, מהו? אמר לו: הולד כשר! אמר ליה:
"הב לי ברתך!" "לא יהיבנא לך!" אמר **שימי בר חייא**: לרב אמרי
אינשי: גמלא במדי, אקבא רקדא - הא קבא, והא גמלא, והא
מדי, ולא רקדא! אמר ליה: אי ניהוי כיהושע בן נון, לא יהיבנא
ליה ברתך! אמר ליה: אי הוה כיהושע בן נון, אי מר לא יהיב ליה,
אחריני יהיב ליה - האי, אי מר לא יהיב ליה, אחריני לא יהיב
ליה! לא הוה קאזיל מקמיה. יהיב ביה עיניה ושכיב
ואף **רב מתנה** מורה בה להיתירא. ואף **רב יהודה** מורה בה
להיתירא. דכי אתא לקמיה **דרב יהודה**, אמר ליה: "זיל איטמר, או
נסיב בת מינדך!" וכי אתא לקמיה **דרבא**, אמר ליה: "או גלי, או
נסיב בת מינדך!"

שלחו ליה בני בי מיכסי **לרבה**: מי שחציו עבד וחציו בן חורין,
הבא על בת ישראל, מהו? אמר להו: השתא עבד כולו, אמרינן
כשר - חציו מיבעיא?!
{אמר **רב יוסף**: מרא דשמעתא, (**מהב**) מנו? רב יהודה! והא אמר
רב יהודה: מי שחציו עבד וחציו בן חורין הבא על בת ישראל,
אותו ולד אין לו תקנה! ככי איתמר **דרב יהודה**, כגון דקדיש בת
ישראל, דנמצא צד עבדות שבו משתמש באשת איש!
{והאמרי **נהרדעי** משמיה **דרבי יעקב**: לדברי הפוסל, פוסל אפילו
בפנויה - לדברי המכשיר, מכשיר אפילו באשת איש! ושניהם לא

למדוה אלא מאשת אב - מאן דפסיל סבר: מה אשת אב, דלא תפסי בה קדושין, הולד ממזר - אף כל דלא תפסי בה קדושין, הולד ממזר! %ומאן דמכשר סבר: מה אשת אב, דלדידיה לא תפסי בה קדושין, לאחרני תפסי בה קדושין - לאפוקי גוי ועבד, דלא תפסי בהו קדושין כלל! אלא כי איתמר דרב יהודה, כגון שבא על אשת איש, ונמצא צד חירות שבו משתמש באשת איש!

אמר **רבינא**: אמר לי **רב גזא**: איקלע **ר' יוסי בר אבין** לאתרון, והוה עובדא בפנויה, ואכשר - באשת איש, ופסיל. אמר **ר' ששת**: לדידי אמר לי **רב גזא**: לא **ר' יוסי בר אבין** הוה, אלא **רבי יוסי ברבי זבידא** הוה, ואכשר בין בפנויה בין באשת איש

אמר ליה **רב אחא בריה דרבה**⁹ **לרבינא**: איקלע **אמימר** לאתרון, ואכשר בין בפנויה בין באשת איש

והלכתא: גוי ועבד הבא על בת ישראל, הולד כשר, בין בפנויה בין באשת איש

רבא אכשריה לרב מרי בר רחל, ומנייה בפורסי דבבל. ואף על גב דאמר מר: (דברים יז) "שום תשים עליך מלך" - כל משימות שאתה משים, אל יהו אלא מקרב אחיך - האי, כיון דאמו מישראל, "מקרב אחיך" קרינן ביה

עבדיה **דרבי חייא בר אמי** אטבלה לההיא גויה לשם אנתתא. אמר **רב יוסף**: יכולנא לאכשורי בה ובברתה - בה, כדרב אסי, דאמר **רב אסי**: מי לא טבלה לנדותה; בברתה - גוי ועבד הבא על בת ישראל, הולד כשר

ההוא דהוו קרו ליה "בר ארמייתא". אמר **רב אסי**: מי לא טבלה לנדותה?!

ההוא דהוו קרו ליה "בר ארמאה". אמר **ר' יהושע בן לוי**: מי לא טבל לקריו?!

אמר **רב חמא בר גוריא** אמר **רב**: הלוקח עבד מן הגוי, וקדם וטבל לשם בן חורין, קנה עצמו בן חורין, מאי טעמא? (**מוא**) אגוי, גופא לא קני ליה - מאי דקני ליה, הוא דמקני ליה לישראל. וכיון דקדם וטבל לשם בן חורין, אפקעיה לשעבודיה כדרבא, דאמר **רבא**: הקדש, חמץ, ושחרור, מפקיעין מידי שעבוד!

{מתלב **רב חסדא**: מעשה בבלוריא הגיורת, שקדמו עבדיה וטבלו לפנייה, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו: קנו עצמן בני חורין! -

9 כד לפננו, ויש מתקנין "בריה דרבא", ובכ"י: "רב אחא מדפתי"

לפניה, אין - לאחריה, לא?! אמר **רבא**: לפניה, בין בסתם בין במפורש - לאחריה, במפורש אין, בסתם לא!
אמר **רב אויא**: לא שנו אלא בלוקח מן הגוי - אבל גוי גופיה קני, דכתיב: (ויקרא כה) "וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו" - אתם קונים מהם, ולא הם קונים מכם, ולא הם קונים זה מזה - ולא הם קונים מכם - למאי? אילימא למעשה ידיו, אטו גוי לא קני ליה לישראל למעשה ידיו?! והכתיב: (ויקרא כה) "או לעקר משפחת גר", ואמר מר: "משפחת גר" - זה הגוי! - אלא לא לגופיה! ~וקאמר רחמנא: אתם קונים מהם - אפילו גופיה! {פריד **רב אחא**: אימא: בכספא ובטבילה! - קשיא!

אמר **שמואל**: וצריך לתקפו במים! כי האי דמנימין עבדיה **דרב אשי**, בעא לאטבולי. מסריה ניהלייהו **לרבינא ולרב אחא בריה דרבא**. אמר להו: חזו דמינייכו קבעית ליה! רמו ליה ארויסא בצואריה, ארפו ליה וצמצמו ליה - ארפו ליה, כי היכי דלא להוי חציצה; צמצמו ליה, כי היכי דלא לקדים ולימא להו "לשם בן חורין אני טובל". בהדי דדלי רישיה ממיא, אנתו ליה זולטא דטינא ארישיה, ואמרו ליה: "זיל אמטי לבי מרד!"
אמר ליה **רב פפא לרבא**: חזי מר הני דבי **פפא בר אבא**, דיהבי זוזי לאינשי לכרגייהו, ומשעבדי בהו - כי נפקי, צריכי גיטא דחירותא או לא? אמר ליה: איכו שכיבי, לא אמרי לכו הא מילתא?! הכי אמר **ר' ששת**: מוהרקייהו דהני, בטפסא דמלכא מנח, ומלכא אמר: מאן דלא יהיב כרגא משתעבד למאן דיהיב כרגא!

ר' חייא בר אבא איקלע לגבלא. חזא בנות ישראל דמעברן מגרים שמלו ולא טבלו, וחזא חמרא דישראל דמזגי גוים ושתו ישראל, וחזא תורמוסין דשלקי גוים ואכלי ישראל, ולא אמר להו ולא מידי. אתא לקמיה **דר' יוחנן**. אמר ליה: צא והכרז על בניהם שהם ממזרים, ועל יינם משום יין נסך, ועל תורמוסן משום בישולי גוים, לפי שאינן בני תורה!

על בניהן שהם ממזרים - ר' יוחנן לטעמיה, דאמר **ר' חייא בר אבא** אמר **ר' יוחנן**: לעולם אין גר עד שימול ויטבול, וכיון דלא טביל, גוי הוא! ואמר **רבה בר בר חנה** אמר **ר' יוחנן**: גוי ועבד הבא על בת ישראל, הולד ממזר

ועל יינם משום יין נסך - משום "לך לך!" אמרין "נזירא! סחור סחור לכרמא לא תקרב!"

ועל תורמוסן משום בשולי גוים, לפי שאינן בני תורה - {הא בני תורה, שרי?! והאמר **רב שמואל בר רב יצחק** משמיה **דרב**: כל הנאכל כמות שהוא חי, אין בו משום בשולי גוים - והא תורמוס, אינו נאכל כמות שהוא חי, ויש בו משום בשולי גוים?! אר' יוחנן כאידך לישנא סבירא ליה, דאמר **רב שמואל בר רב יצחק** משמיה **דרב**: כל שאין עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת, אין בו משום בשולי גוים - וטעמא דאינן בני תורה - הא בני תורה, שרי!

תנו רבנן: גר שמל ולא טבל - ר' אליעזר אומר: הרי זה גר, שכן מצינו באבותינו, שמלו ולא טבלו! טבל ולא מל - ר' יהושע אומר: הרי זה גר, שכן מצינו באמהות, שטבלו ולא מלו! **וחכמים** אומרים: טבל ולא מל, מל ולא טבל, אין גר, עד שימול ויטבול {ורבי יהושע נמי, נילף מאבות?! ור' אליעזר נמי, נילף מאמהות?! ~וכי תימא: אין דנין אפשר משאי אפשר - והתניא: ר' אליעזר אומר: מנין לפסח דורות, שאין בא אלא מן החולין? נאמר "פסח" במצרים ונאמר "פסח" בדורות - מה "פסח" האמור במצרים, אין בא אלא מן החולין, אף "פסח" האמור לדורות, אין בא אלא מן החולין! אמר לו ר' עקיבא: וְכִי דָּנִין אֶפְשֶׁר מִשְׂאֵי אֶפְשֶׁר?! אמר לו: אף על פי שאי אפשר, ראייה גדולה היא, ונלמד הימנה!

|<אלא **(מו,ב)** בטבל ולא מל, כולי עלמא לא פליגי דמהני! כי פליגי במל ולא טבל - רבי אליעזר יליף מאבות, ורבי יהושע: באבות נמי טבילה הוה! מנא ליה? אילימא מדכתיב: (שמות יט) "לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם" - ומה במקום שאין טעון כבוס, טעון טבילה - מקום שטעון כבוס, אינו דין שטעון טבילה! - ודלמא נקיות בעלמא?! <אלא מהכא: (שמות כד) "ויקח משה את הדם ויזרוק על העם" - וגמירי דאין הזאה בלא טבילה!

גורבי יהושע, טבילה באמהות מנלן? <סברא הוא! דאם כן, במה נכנסו תחת כנפי השכינה?!

אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: לעולם אינו גר עד שימול ויטבול {פשיטא! יחיד ורבים, הלכה כרבים! <מאן חכמים? רבי יוסי! דתניא: הרי שבא ואמר: מלתי ולא טבלתי, מטבילין אותן, ומה בכך, דברי ר' יהודה. רבי יוסי אומר: אין מטבילין. לפיכך מטבילין גר בשבת, דברי ר' יהודה. ור' יוסי אומר: אין מטבילין!

אמר מר: לפיכך מטבילין גר בשבת - {פשיטא! כיון דאמר ר' יהודה בחדא סגיא, היכא דמל לפנינו, מטבילין! אמאי "לפיכך"? - מהו דתימא? לרבי יהודה טבילה עיקר, וטבילה בשבת לא, דקא מתקן גברא - קמשמע לן, דר' יהודה או הא או הא בעי!

ר' יוסי אומר: אין מטבילין - {פשיטא! דכיון דאמר רבי יוסי תרתי בעינן, תקוני גברא בשבת לא מתקנינן! כמהו דתימא? לר' יוסי מילה עיקר, והתם הוא, דלא הואי מילה בפנינו - אבל היכא דהויא מילה בפנינו, אימא ליטבל זה בשבתא - קמשמע לן דרבי יוסי תרתי בעי!

אמר רבה: עובדא הוה בי רבי חייא בר רבי; ורב יוסף מתני: רבי אושעיא בר רבי; ורב ספרא מתני: ר' אושעיא בר' חייא. דאתא לקמיה גר שמל ולא טבל. אמר ליה: "שהי כאן עד למחר ונטבלינד!" - שמע מינה תלת: שמע מינה: גר צריך שלשה, ושמע מינה: אינו גר עד שימול ויטבול, ושמע מינה: אין מטבילין גר בלילה {ונימא: שמע מינה נמי: בעינן מומחין?! <דלמא דאיכלעו! אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: גר צריך שלשה - "משפט" כתיב ביה!

תנו רבנן: מי שבא ואמר: "גר אני", יכול נקבלנו? - תלמוד לומר: "אתך" - במוחזק לך! גבא ועדיו עמו, מנין? כתלמוד לומר: (ויקרא יט) "וכי יגור אתך גר בארצכם!" (מזא, א) אין לי אלא בארץ - בחוץ לארץ מנין? כתלמוד לומר: "אתך" - בכל מקום שאתך! {אם כן, מה תלמוד לומר "בארץ"? <בארץ צריך להביא ראיה - בחוץ לארץ אין צריך להביא ראיה, דברי ר' יהודה. וחכמים אומרים: בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראיה!

בא הוא ועדיו עמו - {קרא למה לי?! אמר רב ששת: דאמרי: "שמענו שנתגייר בבית דין של פלוני", סלקא דעתך אמינא לא ליהמנייהו? קמשמע לן: "בארץ"! אין לי אלא בארץ - בחוץ לארץ מנין? כתלמוד לומר: "אתך" - בכל מקום שאתך! {והא אפיקתיה?! אחדא מ"אתך" וחדא מ"עמד"!

וחכמים אומרים: בין בארץ בין בחוץ לארץ צריך להביא ראיה - {ואלא הא כתיב: "בארץ"? <ההוא מיבעי ליה, דאפילו בארץ מקבלין גרים! דסלקא דעתך אמינא: משום טיבותא דארץ ישראל קמגיירי! ~ והשתא נמי, דליכא טיבותא, איכא לקט שכחה ופאה ומעשר עני - קמשמע לן!

אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: הלכה: בין בארץ בין בחוץ לארץ צריך להביא ראיה - {פשיטא! יחיד ורבים, הלכה כרבים! כמהו דתימא? מסתבר טעמא דרבי יהודה, דקמסייעי ליה קראי - קמשמע לן!

תנו רבנן: (דברים א) "ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו" - מכאן אמר ר' יהודה: גר שנתגייר בבית דין, הרי זה גר - בינו לבין עצמו, אינו גר. מעשה באחד שבא לפני רבי יהודה ואמר לו: "נתגיירתי ביני לבין עצמי!" אמר ליה רבי יהודה: "יש לך עדים?" אמר ליה: "לאו!" "יש לך בנים?" אמר ליה: "הן!" אמר ליה: "נאמן אתה לפסול את עצמך, ואי אתה נאמן לפסול את בניך!"

{ומי אמר ר' יהודה אבנים לא מהימן? והתניא: (דברים כא) "יכיר" - יכירנו לאחרים - מכאן אמר ר' יהודה: נאמן אדם לומר "זה בני בכור". וכשם שנאמן לומר "זה בני בכור", כך נאמן לומר "בני זה בן גרושה הוא" או "בן חלוצה הוא". וחכמים אומרים: אינו נאמן?! אמר ר' נחמן בר יצחק: הכי קאמר ליה: "לדברך גוי אתה, ואין עדות לגוי!" <<רבינא אמר: הכי קאמר ליה: "יש לך בנים?" "הן!" "יש לך בני בנים?" "הן!" אמר ליה: "נאמן אתה לפסול בניך, ואי אתה נאמן לפסול בני בניך!"

תניא נמי הכי: ר' יהודה אומר: נאמן אדם לומר על בנו קטן, ואין נאמן על בנו גדול. ואמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: לא "קטן" קטן ממש, ולא "גדול" גדול ממש, אלא קטן ויש לו בנים, זהו גדול, גדול ואין לו בנים, זהו קטן

והלכתא כוותיה דרב נחמן בר יצחק {והתניא כוותיה דרבינא?! <ההוא לענין יכיר איתמר!

תנו רבנן: גר שבא להתגייר בזמן הזה, אומרים לו: "מה ראית שבאת להתגייר? אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין, ויסורין באין עליהם?!" אם אומר: "יודע אני, ואיני כדאי!", מקבלין אותו מיד, ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות, ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני, ומודיעין אותו ענשן של מצות. אומרים לו: "הוי יודע שעד שלא באת למדה זו, אכלת חלב, אי אתה ענוש כרת; חללת שבת, אי אתה ענוש סקילה. ועכשיו, אכלת חלב, ענוש כרת; חללת שבת, ענוש סקילה! וכשם שמודיעין אותו ענשן של מצות, כך מודיעין אותו מתן שכרן. אומרים לו: הוי יודע שהעולם הבא אינו

עשוי אלא לצדיקים, וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל (מז,ב) לא רוב טובה ולא רוב פורענות. ואין מרבין עליו ואין מדקדקין עליו. קיבל, מלין אותו מיד. נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה, חוזרים ומלין אותו שניה. נתרפא, מטבילין אותו מיד. ושני תלמידי חכמים עומדים על גביו, ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות. טבל ועלה, הרי הוא כישראל לכל דבריו. אשה, נשים מושיבות אותה במים עד צוארה, ושני תלמידי חכמים עומדים לה מבחוץ, ומודיעין אותה מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות. אחד גר ואחד עבד משוחרר. ובמקום שנדה טובלת, שם גר ועבד משוחרר טובלין. וכל דבר שחוצץ בטבילה, חוצץ בגר ובעבד משוחרר ובנדה

אמר מר: גר שבא להתגייר, אומרים לו: "מה ראית שבאת להתגייר?" ומודיעים אותו מקצת מצות קלות, ומקצת מצות חמורות - גמאי טעמא? אדאי פריש, נפרוש! דאמר ר' חלבון: קשים גרים לישראל כספחת, דכתיב: (ישעיהו יד) "ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב"

ומודיעים אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני - גמאי טעמא? אומר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: בן נח נהרג על פחות משה פרוטה, ולא ניתן להשבון!

ואין מרבים עליו ואין מדקדקים עליו - אמר רבי אלעזר: מאי קראה? דכתיב: (רות א) "ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה" - אמרה לה: אסיר לן תחום שבת! - "באשר תלכי אלך!"; אסיר לן יחוד! - "באשר תליני אלין!"; מפקדינן שש מאות ושלוש עשרה מצות! - "עמד עמי!"; אסיר לן עבודה זרה! - "ואלהיך אלהי!"; ארבע מיתות נמסרו לבית דין! - "באשר תמותי אמות!"; שני קברים נמסרו לבית דין - "ושם אקבר!" - מיד: "ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה"

קיבל, מלין אותו מיד - גמאי טעמא? אשהוי מצוה לא משהינן! נשתיירו בו ציצין המעכבין המילה, חוזרים ומלין אותו שניה - כדתנן: אלו הן ציצין המעכבין המילה: בשר החופה את רוב העטרה. ואינו אוכל בתרומה. ואמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב: בשר החופה רוב גובהה של עטרה

נתרפא, מטבילין אותו מיד - נתרפא, אין - לא נתרפא, לא - גמאי טעמא? משום דמיא מרזו מכה!

ושני תלמידי חכמים עומדים על גביו - אהא אמר ר' חייא אמר ר' יוחנן: גר צריך שלשה?! אהא אמר ר' יוחנן לתנא: תני שלשה!

טבל ועלה, הרי הוא כישראל לכל דבריו - למהי הלכתא? כדאי הדר ביה ומקדש בת ישראל, ישראל מומר קרינא ביה, וקידושיו קידושין!

אחד גר ואחד עבד משוחרר - קסלקא דעתך: לקבל עליו עול מצות - ורמינהו: במה דברים אמורים? בגר - אבל בעבד משוחרר, אין צריך לקבל?! אמר **רב ששת**: לא קשיא! - הא ר' שמעון בן אלעזר, הא רבנן! דתניא: (דברים כא) "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים ואחר כן תבוא אליה" - במה דברים אמורים? שלא קבלה עליה - אבל קבלה עליה, מטבילה ומותר בה מיד! ר' שמעון בן אלעזר אומר: אף על פי שלא קבלה עליה, כופה ומטבילה לשם שפחות, וחוזר ומטבילה לשם שחרור, ומשחררה (מח,א) ומותר בה מיד

אמר **רבא**: מאי טעמא דרבי שמעון בן אלעזר? דכתיב: (שמות יב) "כל עבד איש מקנת כסף" - ועבד איש, ולא עבד אשה?! - אלא עבד איש אתה מל בעל כרחו, ואי אתה מל בן איש בעל כרחו! %ורבנן - אמר **עולא**: כשם שאי אתה מל בן איש בעל כרחו, כך אי אתה מל עבד איש בעל כרחו! {ואלא הכתיב: "כל עבד איש"?} אהוא מיבעי ליה לכדשמואל, דאמר **שמואל**: המפקיר עבדו, יצא לחירות, ואין צריך גט שחרור, שנאמר: "כל עבד איש מקנת כסף" - ועבד איש, ולא עבד אשה?! - אלא עבד שיש לו רשות לרבו עליו קרוי "עבד", ושאיין רשות לרבו עליו, אין קרוי "עבד"!

{מתקיף לה **רב פפא**: אימור דשמעת להו לרבנן, ביפת תואר, דלא שייכא במצות - אבל עבד, דשייך במצות, הכי נמי, דאפילו רבנן מודו! - דתניא: אחד גר, ואחד לוקח עבד מן הגוי, צריך לקבל - הא לוקח מישראל, אין צריך לקבל! - מני? - אי רבי שמעון בן אלעזר, האמר: לוקח מן הגוי נמי, אין צריך לקבל! - אלא לאו רבנן! ושמע מינה דלוקח מן הגוי צריך לקבל, אבל לוקח מישראל אין צריך לקבל!?

{ואלא קשיא "אחד גר ואחד עבד משוחרר"! כתיב תניא ההיא, לענין טבילה תניא!

תנו רבנן: (דברים כא) "וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה" - **רבי אליעזר** אומר: תקוץ. **רבי עקיבא** אומר: תגדיל. אמר **רבי אליעזר**: נאמרה "עשיה" בראש ונאמרה "עשיה" בצפרנים - מה להלן, העברה, אף כאן, העברה; רבי עקיבא אומר: נאמר "עשיה" בראש ונאמר "עשיה" בצפרנים - מה להלן, ניוול, אף כאן, ניוול.

וראיה לדברי רבי אליעזר: (שמואל ב יט) "ומפיבושת בן שאול ירד לקראת המלך לא עשה רגליו ולא עשה שפמו" - מאי "עשיה"? העברה!

תנו רבנן: (דברים כא) "ובכתה את אביה ואת אמה" - (מחב) ר' אליעזר אומר: "אביה" - אביה ממש; "אמה" - אמה ממש. ר' עקיבא אומר: "אביה ואמה" - זו עבודה זרה. וכן הוא אומר: (ירמיהו ב) "אומרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדתנו"; "ירח ימים" - "ירח", שלשים יום. ר' שמעון בן אלעזר אומר: תשעים יום: "ירח" - שלשים, "ימים" - שלשים, "ואחר כן" - שלשים {מתקיף לה רבינא: אימא: "ירח" - שלשים, "ימים" - שלשים, "ואחר כן" - כי הני?! - קשיא!}

תנו רבנן: מקיימין עבדים שאינם מלין, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר: אין מקיימין. אמר ליה ר' ישמעאל: הרי הוא אומר: (שמות כג) "וינפש בן אמתך"!? אמר ליה: בלוקח עבד בין השמשות, ולא הספיק למולו הכתוב מדבר! דכולי עלמא, מיהת, "וינפש בן אמתך" - בעבד ערל כתיב! - גמאי משמע? <דתניא: "וינפש בן אמתך" - בעבד ערל הכתוב מדבר! - גאתה אומר בעבד ערל, או אינו אלא בעבד מהול? כשהוא אומר: (דברים ה) "למען ינוח עבדך ואמתך כמוך", הרי עבד מהול אמור! הא מה אני מקיים "וינפש בן אמתך"? בעבד ערל! "והגר" - זה גר תושב - גאתה אומר זה גר תושב, או אינו אלא גר צדק? כשהוא אומר "וגרך אשר בשעריך", הרי גר צדק אמור! הא מה אני מקיים "והגר"? זה גר תושב!

אמר רבי יהושע בן לוי: הלוקח עבד מן הגוי, ולא רצה למול, מגלגל עמו עד שנים עשר חדש. לא מל, חוזר ומוכרו לגוים

אמרו רבנן קמיה דרב פפא - גכמאן? דלא כר' עקיבא! דאי ר' עקיבא, האמר: אין מקיימין! אמר להו רב פפא: אפילו תימא ר' עקיבא! - הני מילי היכא דלא פסקא למילתיה - אבל היכא דפסקא למילתיה, פסקא!

אמר רב כהנא: אמריתא לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא. אמר לי: גאי הכי, כי אמר ליה ר' עקיבא "בלוקח עבד בין השמשות", לישני ליה הא?! אחדא מתרי טעמי קאמר!

שלח רבין משמיה דרבי אילעאי, וכל רבותי אמרו לי משמו: איזהו

עבד ערל שמותר לקיימו? זה שלקחו רבו על מנת שלא למולו אמרוה רבנן קמיה **דרב פפא** - ׀כמאן? דלא כרבי עקיבא! דאי ר' עקיבא, האמר אין מקיימין! אמר להו **רב פפא**: אפילו תימא רבי עקיבא! הני מילי היכא דלא אתני בהדיה - אבל היכא דאתני, אתני!

אמר **רב כהנא**: אמריתא לשמעתא קמיה **דרב זביד מנהרדעא**, ואמר לי: ׀אי הכי, כי קאמר ליה רבי עקיבא בלוקח עבד בין השמשות ולא הספיק למולו, לישני ליה הא?! אוליטעמיד, לישני ליה הד! אלא חד מתרי ותלת טעמי קאמר!

יתיב **רבי חנינא בר פפי ורבי אמי ור' יצחק נפחא** אקילעא **דרבי יצחק נפחא**, ויתבי וקאמרי: עיר אחת היתה בארץ ישראל, ולא רצו עבדיה למול. וגלגלו עמהם עד שנים עשר חדש, וחזרו ומכרום לגוים - ׀כמאן? כי האי תנא, דתניא: הלוקח עבד מן הגוי, ולא רצה למול, מגלגל עמו עד שנים עשר חדש - לא מל, חוזר ומוכרו לגוים. ר' שמעון בן אלעזר אומר: אין משהין אותו בארץ ישראל, מפני הפסד טהרות. ובעיר הסמוכה לספר, אין משהין אותו כל עיקר, שמא ישמע דבר, וילך ויאמר לחברו גוי

תניא: **רבי חנינא בנו של רבן גמליאל** אומר: מפני מה גרים בזמן הזה מעונין, ויסורין באין עליהן? מפני שלא קיימו שבע מצות בני נח! **רבי יוסי** אומר: גר שנתגייר כקטן שנולד דמי! אלא מפני מה מעונין? לפי שאין בקיאים בדקדוקי מצות כישראל. **אבא חנן** אומר משום ר' **אלעזר**: לפי שאין עושין מאהבה אלא מיראה. **אחרים** אומרים: מפני ששהו עצמם להכנס תחת כנפי השכינה. אמר ר' **אבהו** ואיתימא ר' **חנינא**: מאי קראה? (רות ב) "ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם ה' אלהי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו"

(מט,א) **משנה**: איזהו ממזר? כל שאר בשר שהוא בלא יבא, דברי ר' עקיבא. **שמעון התימני** אומר: כל שחייבים עליו כרת ביד שמים. והלכה כדבריו. **ורבי יהושע** אומר: כל שחייבין עליו מיתת בית דין. אמר **רבי שמעון בן עזאי**: מצאתי מגלת יוחסין בירושלים, וכתוב בה: איש פלוני ממזר מאשת איש, לקיים דברי רבי יהושע

אשתו שמתה, מותר באחותה. גרשה ומתה, מותר באחותה. נשאת

לאחר ומתה, מותר באחותה. יבמתו שמתה, מותר באחותה. חלץ לה ומתה, מותר באחותה. נשאת לאחר ומתה, מותר באחותה

גמרא: מאי טעמא דרבי עקיבא? דכתיב: (דברים כג) "לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו" - כנף שראה אביו לא יגלה. וסבר לה כר' יהודה דאמר: באנוסת אביו הכתוב מדבר, דהויא לה חייבי לאוין. וסמיך ליה: (דברים כג) "לא יבא ממזר בקהל ה'" - אלמא מהני הוי ממזר. ולרבי סימא, דמרבה שאר חייבי לאוין דלאו דשאר, ולרבי ישבב, דמרבה אפילו חייבי עשה, נפקא להו מ"ולא". ושמעון התימני סבר לה כרבנן, דאמרי: בשומרת יבם של אביו הכתוב מדבר, דהויא לה חייבי כריתות. וסמיך ליה "לא יבא ממזר" - אלמא מחייבי כריתות הוי ממזר! {ורבי יהושע, לכתוב רחמנא "לא יגלה" - "לא יקח" למה לי?! אלא לאו הכי קאמר: מלא יקח עד לא יגלה הוי ממזר - טפי לא הוי ממזר!

אמר **אביי:** הכל מודים בבא על הנדה (מט,ב) ועל הסוטה שאין הולד ממזר. נדה, דהא תפסי בה קידושין, שנאמר: (ויקרא טו) "ותהי נדתה עליו" - אפילו בשעת נדתה, תפסי בה קידושין; סוטה נמי, דהא תפסי בה קידושין. תניא נמי הכי: הכל מודים בבא על הנדה ועל הסוטה ועל שומרת יבם שאין הולד ממזר %ואביי, שומרת יבם מספקא ליה, אי כרב אי כשמואל

אמר **רבי שמעון בן עזאי:** מצאתי מגלת יוחסין בירושלים, וכתוב בה: "איש פלוני ממזר מאשת איש", לקיים דברי רבי יהושע -- תני: **שמעון בן עזאי** אומר: מצאתי מגלת יוחסין בירושלים, וכתוב בה: "איש פלוני ממזר מאשת איש", וכתוב בה: "משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי", וכתוב בה: "מנשה הרג את ישעיה". אמר **רבא:** מידן דייניה וקטליה. אמר ליה: משה רבך אמר: (שמות לג) "כי לא יראני האדם וחי", ואת אמרת: (ישעיהו ו) "ואראה את ה' יושב על כסא רם ונשא"; משה רבך אמר: (דברים ד) "מי כה' אלהינו בכל קראנו אליו", ואת אמרת: (ישעיהו נה) "דרשו ה' בהמצאו"; משה רבך אמר: (שמות כג) "את מספר ימך אמלא", ואת אמרת: (מלכים ב כ) "והוספתי על ימך חמש עשרה שנה". אמר ישעיה: ידענא ביה דלא מקבל מה דאימא ליה, ואי אימא ליה, אישויה מזיד! אמר שם. איבלע בארזא. אתיוה לארזא ונסרוה. כי מטא להדי פומא, נח נפשיה, משום דאמר: (ישעיהו ו) "ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב"

מחברת יבמות - ד

מכל מקום, קשו קראי אהדדי! <"ואראה את ה' " - כדתניא: כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה - משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה; "דרשו ה' בהמצאו" - הא ביחיד, הא בצבור. ויחיד, אימת? אמר **רב נחמן** אמר **רבה בר אבבה**: אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים; "את מספר ימיך אמלא" תנאי היא, דתניא: "את מספר ימיך אמלא" - (נ,א) אלו שני דורות - זכה, משלימין לו - לא זכה, פוחתין לו, דברי ר' **עקיבא**. **וחכמים** אומרים: זכה, מוסיפים לו - לא זכה, פוחתין לו. אמרו לו לרבי עקיבא: הרי הוא אומר: "והוספתי על ימיך חמש עשרה שנה!" אמר להם: משלו הוסיפו לו! תדע, שהרי נביא עומד ומתנבא: (מלכים א יג) "הנה בן נולד לבית דוד, יאשיהו שמו" ועדיין לא נולד מנשה! {ורבנן, מי כתיב "מחזקיה"?! "לבית דוד" כתיב! - אי מחזקיה נולד, אי מאינש אחרינא

אשתו שמתה, מותר באחותה. גרשה ומתה, מותר באחותה. נשאת לאחר ומתה, מותר באחותה. יבמתו שמתה, מותר באחותה. חלץ לה ומתה, מותר באחותה. נשאת לאחר ומתה, מותר באחותה -- אמר **רב יוסף**: כאן שנה רבי משנה שאינה צריכה